

Program Wychowawczo-
Profilaktyczny Szkoły
Podstawowej nr 14
w Kaliszu

Spis treści

Wprowadzenie	3
Misja szkoły	5
Model absolwenta Szkoły Podstawowej	6
Rozdział 1 : Budowanie pewności siebie i kształtowanie zaradnościżyciowej.....	7
Rozdział 2: Budowanie świadomości i przynależności narodowej oraz wychowanie do wartości... 	13
Rozdział 3: Przemoc i agresja rówieśnicza w szkole.....	20
Rozdział 4: Współpraca z rodzicami.....	26
Rozdział 5: Rozwijanie kompetencji czytelniczych oraz upowszechnianie czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży.....	29
Rozdział 6: Trudności w nauce oraz sposoby motywowania do pracy	33
Rozdział 7 : Zdrowy tryb życia	38
Rozdział 8 : Społeczność szkolna – bezpieczeństwo w społeczności szkolnej i trudności w nawiązywaniu kontaktów rówieśniczych	43
Rozdział 9 : Cyberprzemoc	48
Rozdział 10 : Środki psychoaktywne.....	54
Rozdział 11: Prawidłowe relacje rodzinne, a rozbite rodziny, przemoc w rodzinie.....	62
Rozdział 12: Procedury postępowania w szczególnych okolicznościach.....	66

Wprowadzenie

Opracowany Program Wychowawczo-Profilaktyczny jest dokumentem obejmującym treści i działania wychowawcze skierowane do uczniów oraz treści i działania profilaktyczne przygotowane w oparciu o diagnozę potrzeb i problemów występujących w danej społeczności szkolnej, skierowane do uczniów, nauczycieli i rodziców. Program zawiera zbiór działań, które mają za zadanie wspierać dzieci i młodzież w prawidłowym rozwoju, jak również zapobiegać zachowaniom problemowym.

Na jakość życia oraz sukces edukacyjny szkoły mają ogromny wpływ czynniki ryzyka rozumiane jako wszystkie elementy (cechy, sytuacje, warunki) zwiększające prawdopodobieństwo pojawienia się niekorzystnych konsekwencji zaburzających prawidłowy rozwój. Do najistotniejszych czynników ryzyka związanych ze szkołą należą:

- przemoc rówieśnicza,
- brak akceptacji ze strony rówieśników,
- dostęp do środków i substancji psychoaktywnych,
- moda na spożywanie substancji zabronionych – narkotyki, dopalacze, leki, alkohol, nikotyna,
- brak wiedzy na temat szkodliwości zażywania substancji zakazanych oraz skutków ich przyjmowania,
- brak właściwych wzorców rodzinnych,
- naciski środowiska rówieśniczego na zachowania społecznie nieakceptowane,
- brak wsparcia i zainteresowania ze strony rodziny,
- niekontrolowane przyswajanie wzorców czerpanych z mediów tj. telewizja, Internet,
- stres i niepowodzenia edukacyjne,
- niedostateczne kierowanie własnym zachowaniem,
- brak zdolności do kompensowania stresu,
- brak celów życiowych,
- brak nawyku aktywnego odpoczynku,
- zbyt duże obciążenie obowiązkami edukacyjnymi,
- nieprzestrzeganie norm dotyczących higieny pracy i higieny osobistej,
- wczesna inicjacja w zachowaniach ryzykownych.

Program Wychowawczo-Profilaktyczny składa się z wielu części, z których wszystkie mają na celu zapobieganie pojawianiu się bądź ograniczenie występowania czynników ryzyka. Silna więź emocjonalna ucznia ze szkołą, a także nawiązanie współpracy i trwałej relacji pomiędzy pracownikami szkoły, a opiekunami uczniów, jest w stanie w znacznej mierze przeciwstawić się podobnym zagrożeniom.

Ważny element uwzględniony w Programie Wychowawczo-Profilaktycznym stanowią wymagania nałożone na szkołę wynikające z **Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. 2017 poz. 356)**. Zakładają one, że:

- do obowiązków szkoły należy prowadzenie działań z zakresu doradztwa zawodowego, które przygotowują uczniów do wyboru zgodnego z ich możliwościami i aspiracjami kierunku kształcenia i przyszłego zawodu.

- kształtowanie postaw prozdrowotnych uczniów, dbanie o zdrowie i bezpieczeństwo swoje i innych osób, budowanie prawidłowych nawyków żywieniowych oraz postaw do aktywności fizycznej powinno stać się ważnym elementem profilaktyki.
- należy kłaść duży nacisk na rozwijanie postaw obywatelskich, patriotycznych i społecznych u dzieci i młodzieży w wieku szkolnym (w tym rozbudzać i/lub wzmacnianie tożsamości narodową poprzez przybliżanie historii, tradycji lokalnych i narodowych oraz zachęcanie do aktywnego uczestnictwa w codziennym życiu społeczności lokalnej i środowisku szkolnym).
- każdemu uczniowi powinno proponować się zindywidualizowane wspomaganie rozwoju, czyli taki który jest dostosowany do jego potrzeb i możliwości.

Działania o charakterze wychowawczym i profilaktycznym mają ponadto na celu ułatwienie uczniom nabywania umiejętności życia w społeczeństwie poprzez kładzenie przez szkołę nacisku na różne formy współpracy w grupie, rozwijanie zdolności indywidualnej oraz zespołowej, integralny rozwój biologiczny, poznawczy, emocjonalny, społeczny oraz moralny uczniów. W efekcie takiego wsparcia oraz zaspakajania swoich naturalnych potrzeb rozwojowych dziecko osiągnie dojrzałość do podejmowania nauki na następujących po sobie etapach edukacyjnych.

Definicje najważniejszych pojęć:

Profilaktyka – proces wspierający zdrowie psychiczne i fizyczne poprzez pomoc i towarzyszenie uczniowi w zdobywaniu wiedzy o zagrożeniach dla zdrowia oraz w nabywaniu umiejętności przeciwdziałania tym zagrożeniom.

Wychowanie - wspieranie dziecka w rozwoju ku pełnej dojrzałości w sferze fizycznej, emocjonalnej, intelektualnej, duchowej i społecznej, wzmacnianie i uzupełnianie przez działania z zakresu profilaktyki problemów dzieci i młodzieży (art. 1 pkt 3 ustawy Prawo oświatowe);

Działalność wychowawcza – ma na celu kształtowanie osobowości młodego człowieka, jego postaw, zachowań oraz cech niezbędnych w życiu społecznym. Działalność wychowawcza polega na prowadzeniu działań z zakresu promocji zdrowia oraz wspomaganie ucznia i wychowanka w jego rozwoju ukierunkowanym na osiągnięcie pełnej dojrzałości w sferze fizycznej, psychicznej, społecznej, aksjologicznej.

Działalność profilaktyczna – celem profilaktyki jest podjęcie szybkich i skutecznych działań przywracających zdrowie, a także hamowanie postępu i niwelowanie pojawiających się powikłań już istniejącej choroby. Działania profilaktyczne pozwalają stworzyć odpowiedni wzór zachowań społecznych, które przyczyniają się do obniżenia prawdopodobieństwa pojawienia się danego zjawiska. Zadaniem szkoły jest dostarczanie silnych pozytywnych wzorców i przeżyć, wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży, rozwijanie posiadanych przez nich zdolności oraz wspieranie ambitnych postaw.

Misja szkoły

Wychowanie jest uczeniem się szczególnego rodzaju – uczeniem się postaw, rozwijaniem wrażliwości, także odkrywaniem swoich zdolności, możliwości, mocnych i słabych stron i budowaniem na nich własnej tożsamości i siły. Jest też uczeniem się konstruktywnego radzenia sobie z własnymi brakami, trudnościami i negatywnymi emocjami.

*"W wychowaniu chodzi właśnie o to,
ażeby człowiek stawał się coraz bardziej
człowiekiem – ot, ażeby bardziej był,
a nie tylko miał:
aby więc poprzez wszystko, co ma,
co posiada, umiał bardziej
i pełniej być człowiekiem,
to znaczy, ażeby również umiał
bardziej być nie tylko z drugim,
ale i dla drugich."*

Jan Paweł II

Wynika z tego misja szkoły, którą jest budowaniem człowieczeństwa, dlatego w swej pracy wychowawczo-profilaktycznej kładziemy nacisk na edukację moralną, na rozwijanie w uczniach humanistycznego podejścia do ludzi i świata, w tym dążenia do prawdy, dobra, piękna, sprawiedliwości i odpowiedzialności.

Misję tę realizować będziemy we współpracy z rodzicami, szkolnym samorządem uczniowskim oraz społecznością lokalną, przyjmując, że proces dydaktyczno – wychowawczy zgodnie z założeniami wszechstronnego rozwoju ucznia jako osoby winien prowadzić do głębokiego zrozumienia przez naszych wychowanków najważniejszych ideałów moralnych i religijnych o znaczeniu ogólnoludzkim i chrześcijańskim.

Program Wychowawczo-Profilaktyczny szkoły został opracowany przez zespół nauczycieli po wcześniejszym rozpoznaniu potrzeb uczniów i oczekiwań rodziców na podstawie analizy ankiet i przeprowadzonych rozmów.

Model absolwenta Szkoły Podstawowej

Celem wszystkich działań wychowawczo-profilaktycznych prowadzonych w szkole jest to, aby uczeń kończący naszą szkołę był człowiekiem:

- 1) przygotowanym do dalszego zdobywania wiedzy;
- 2) wrażliwym na krzywdę ludzi i zwierząt;
- 3) szanującym innych;
- 4) potrafiącym cieszyć się sukcesami innych;
- 5) wykorzystującym własne niepowodzenia, jako przyczynę do pracy nad sobą, a tym samym do osiągnięcia zamierzonych celów.

Absolwent Szkoły Podstawowej nr 14 im. Władysława Broniewskiego w Kaliszu jest:

1) **Odpowiedzialny, obowiązkowy, solidny**

- a) odpowiedzialnie wykonuje powierzone zadania,
- b) solidnie i systematycznie przygotowuje się do lekcji na miarę swoich możliwości,
- c) rozumie konieczność ponoszenia konsekwencji swoich czynów;

2) **Samodzielny, zaradny, aktywny**

- a) stara się planować swoje działania,
- b) przejawia własną aktywność w podejmowaniu różnych działań na terenie szkoły i domu,
- c) zna różne źródła zaspokajania swych zainteresowań i korzysta z nich;

3) **Uczciwy, prawy, prawdomówny**

- a) stosuje się do norm obowiązujących w jego otoczeniu,
- b) rozróżnia zachowania dobre i złe,
- c) rozumie, że nie wolno zaspokajać własnych potrzeb kosztem cudzych praw i interesów;

4) **Kulturalny, taktowny, rozważny**

- a) dba o swój wygląd i higienę osobistą,
- b) zna podstawowe zasady kulturalnego zachowania obowiązujące w życiu codziennym i stosuje je,
- c) szanuje symbole narodowe i religijne,
- d) rozwiązuje konflikty bez agresji.

5) **Otwarty, szanujący innych, tolerancyjny**

- a) umie prezentować własne zdanie, słuchać i szanować opinie innych,
- b) nawiązuje przyjazne kontakty z rówieśnikami, współdziała z nimi i akceptuje ich odmienność,
- c) wie, że istnieją różne sposoby komunikowania i bez trudu uczy się korzystania z nowoczesnych technologii komunikacyjnych.

6) **Krytyczny wobec siebie i innych**

- a) stawia sobie wysokie wymagania i dąży do osiągnięcia zamierzonych celów,
- b) potrafi zachowanie własne i innych odnieść do systemu wartości obowiązujących nie tylko w społeczności lokalnej, ale też w naszym kręgu cywilizacyjnym, i dostrzec ewentualne rozbieżności,
- c) z pewnym dystansem podchodzi do zalewu informacji płynących ze świata zewnętrznego, a zwłaszcza ze środków masowego przekazu i poddaje je krytycznej analizie.

Rozdział 1: Budowanie pewności siebie i kształtowanie zaradności życiowej

Przepisy prawne

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. uchwalona przez Zgromadzenie Narodowe w dniu 2 kwietnia 1997 r., przyjęta przez Naród w referendum konstytucyjnym w dniu 25 maja 1997 r., podpisana przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 16 lipca 1997 r. (Dz.U. 1997 nr 78 poz. 483);
2. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 r. poz. 1943);
3. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59; 949);
4. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. 2017 poz. 356);
5. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków i trybu udzielania zezwoleń na indywidualny program lub tok nauki oraz organizacji indywidualnego programu lub toku nauki (Dz.U. 2017 poz. 1569);
6. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie organizacji oraz sposobu przeprowadzania konkursów, turniejów i olimpiad (Dz.U. 2017 poz. 1580);
7. Konwencja o prawach dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz.U. 1991 nr 120 poz. 526).

Stan prawny z dnia 1.09.2017 r.

Cele :

- budowanie świadomości samego siebie i realnych aspiracji życiowych,
- budowanie pewności siebie,
- zaznajamianie uczniów z pojęciem tolerancji,
- uczenie podejmowania właściwych decyzji,
- uczenie sposobów radzenia sobie z sytuacjami trudnymi, stresowymi,
- wskazywanie pozytywnych wzorców zachowań,
- wzmacnianie poczucia własnej wartości,
- poznawanie swoich predyspozycji oraz ich rozwijanie.

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
1. Zajęcia integracyjne.	- ćwiczenia indywidualne i grupowe, - ćwiczenia integrujące klasy uczniowskie, - ćwiczenia aktywizujące,	- wychowawcy	- cały rok	- uczniowie
Szczegółowe sposoby realizacji : • podczas zajęć uczniowie tworzą własne klasowe zasady, według których chcą pracować ; • wspólne wyjścia poza teren szkoły – wyjście do teatru, kina, muzeum itp. ; • „poznaj mnie” – zajęcia podczas, których uczniowie dzielą się własnymi pasjami, zainteresowaniami ze swoimi rówieśnikami;				
1. Poznanie siebie oraz skupienie się na odkrywaniu własnych zdolności oraz aspiracji życiowych.	- ćwiczenia indywidualne i grupowe, - zajęcia wychowania fizycznego, - zajęcia warsztatowe,	- wychowawcy , nauczyciele , pedagog	- cały rok	- uczniowie
2. Praca nad poczuciem własnej	- mini wykłady,			

wartości.	- dramy, - e-lekcje.			
	Szczegółowe sposoby realizacji : • zajęcia których celem jest samopoznanie i budowanie własnej wartości: ○ podczas wychowania fizycznego nauczyciel prowadzi zajęcia pozwalające uświadomić uczniom posiadane przez nich zdolności fizyczne oraz zaznajamia ich z predyspozycjami ich ciała. Zajęcia mają na celu zachęcić mniej aktywnych uczniów do podjęcia wysiłku i zaangażowania w wykonywanie ćwiczeń podczas prowadzonych zajęć oraz w czasie wolnym; ○ uczniowie dowiadują się czym jest konformizm, komunikacja pasywna, komunikacja agresywna oraz uczą się zachowywać w sposób asertywny – warsztat przeprowadzony przez wykwalifikowanego w temacie psychologa, pedagoga lub e-lekcja ; • zajęcia mające uświadomić uczniom czym jest tolerancja, kiedy należy mówić o zachowaniach nietolerancyjnych oraz dlaczego warto akceptować inność; • uczenie podopiecznych jakie znaczenie w życiu człowieka ma czas, w jaki sposób najefektywniej nim zarządzać oraz na co zwrócić uwagę podczas planowania swojego dnia, tygodnia oraz bardziej oddalonych celów życiowych;			
1. Podnoszenie poziomu kompetencji społecznych.	- praca indywidualna i grupowa, - treningi, warsztaty,	- wychowawcy, psycholog/pedagog	- cały rok	- uczniowie
	Szczegółowe sposoby realizacji : • psycholog/pedagog prowadzi szereg zajęć, które pomogą pozytywnie wpłynąć na poziom inteligencji emocjonalnej uczniów;			
1. Nauka opanowania stresu bądź wykorzystania sytuacji stresowych na swoją korzyść. 2. Umiejętne rozwiązywanie	- ćwiczenia indywidualne i grupowe, - zajęcia plastyczne/ techniczne, - e-lekcje, - mini wykłady,	- wychowawcy, nauczyciele, pedagog/ psycholog	- cały rok	-uczniowie

konfliktów i reagowanie w sytuacjach trudnych.	- ćwiczenia rozluźniające, - ćwiczenia oddechowe,			
	Szczegółowe sposoby realizacji : • uświadomienie młodzieży czym jest stres, wytłumaczenie jego genezy oraz skutków, które ze sobą niesie; • ćwiczenia relaksacyjne – nauczyciele zapoznają uczniów z szeregiem ćwiczeń, które pomogą im opanować aktualnie przeżywany stres oraz pozwolą zapanować nad emocjami na co dzień; • uczniowie ćwiczą zachowanie się w różnych trudnych, konfliktowych sytuacjach – warsztat przeprowadzony przez wykwalifikowanego w temacie pedagoga lub e-lekcja ;			
1. Kształtowanie postawy życiowej w społeczeństwie lokalnym. 2. Budowanie zaradności życiowej. 3. Nauka samodzielnego podejmowania aktywności/ inicjatywy. 4. Rozwijanie uczniowskich zainteresowań.	- ćwiczenia indywidualne i grupowe, - przedstawienia, prezentacje, wystąpienia, itp., - e-lekcje, - lekcje wychowawcze, - praca projektowa,	- wychowawcy, nauczyciele, pedagog/psycholog	- cały rok	-uczniowie
	Szczegółowe sposoby realizacji : • uczniowie zapoznają się z zasadami dobrego wychowania; • uczniowie poznają zasady poprawnego ubioru oraz ich wpływ na wywieranie pierwszego wrażenia u drugiego człowieka; • prowadzenie działań psychoedukacyjnych, których celem jest możliwość dokonania przez uczniów świadomego wyboru dalszej drogi życiowej: prowadzenie całorocznego doradztwa zawodowego, umożliwiającego odkrycie słabych i mocnych stron uczniów, ich aktualnych predyspozycji zawodowych, aspiracji i możliwości; • szkoła daje uczniom możliwość realizowania ich zainteresowań i pasji poprzez udział w kołach zainteresowań; • zajęcia uczące uczniów samodzielnego, krytycznego myślenia ; • nauczyciele promują organizacje oraz instytucje działające na terenie szkoły oraz w jej obrębie np. ZHP;			

1. Podnoszenie kwalifikacji pracowników szkoły. 2. Nawiązywanie i/lub utrzymywanie odpowiednich relacji i zaangażowania rodziców/opiekunów uczniów. 3. Prowadzenie ewaluacji.	- szkolenia, kursy, treningi, warsztaty, - książki, materiały szkoleniowe, ulotki, - badania ankietowe,	- dyrektor , lider WDN	- cały rok	-nauczyciele i wychowawcy
	Szczegółowe sposoby realizacji : szkolenia umiejętności skierowane do nauczycieli w ramach WDN;			
1. Pedagogizacja rodziców/opiekunów dzieci. 2. Spotkania z wychowawcą oraz utrzymywanie stałej i poprawnej relacji na linii nauczyciele-rodzice/opiekunowie dzieci. 3. Zaangażowanie rodziców w działalność szkolną.	- spotkania z wychowawcą, - pogadanki/warsztaty	- dyrektor, pedagog, wychowawcy, nauczyciele	- cały rok	-rodzice/ opiekunowie uczniów
	Szczegółowe sposoby realizacji : - rodzice/opiekunowie utrzymują regularny kontakt z wychowawcą klasy, wykazują zainteresowanie aktualnym stanem wiedzy swoich pociech oraz w razie zaistnienia potrzeby sami podejmują kontakt z konkretnym nauczycielem, wychowawcą klasy czy dyrektorem; - rodzice/opiekunowie angażują się w działania realizowane przez szkołę tj. akademie i uroczystości szkolne, konkursy, wydarzenia, imprezy klasowe i szkolne, wyjścia, wyjazdy, itp.; - rodzice/opiekunowie uczniów, których pociechy wykazują specyficzne trudności wychowawcze pozostają w stałym kontakcie z pracownikami szkoły i podejmują się wspólnych działań w celu polepszenia aktualnej postawy dzieci i młodzieży; - rodzice/opiekunowie, których pociechy wykazują problemy edukacyjne i/lub towarzyskie (np. problemy socjalizacyjne z koleżankami i kolegami ze szkoły) pozostają w stałym kontakcie z wychowawcą, psychologiem/pedagogiem szkolnym/pracownikami poradni psychologiczno-pedagogicznej oraz pracują nad zmianą i poprawą aktualnego stanu;			
1. Nawiązywanie współpracy z organizacjami, instytucjami, osobami fizycznymi nie związanymi bezpośrednio ze	- spotkania za specjalistami danej tematyki, - szkolenie,	- dyrektor, pedagog, nauczyciele	- cały rok	-dyrekcja szkoły

szkołą.	Szczegółowe sposoby realizacji: • nawiązanie współpracy w zakresie realizacji omawianych działań profilaktycznych z: ○ Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, ○ Poradnię Zdrowia Psychicznego, ○ Poradnię Leczenia Uzależnień, ○ Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej, ○ świetlicami socjoterapeutycznymi, ○ Sądem Rodzinnym i Nieletnich , ○ Policją , ○ Towarzystwem Przyjaciół Dzieci, ○ Strażą Miejską , ○ Ośrodkiem Wychowawczym Caritas , ○ PCK, ○ ZHP , ○ Karanem , ○ Centrum Interwencji Kryzysowej , ○ z ośrodkami kulturalnymi, ○ rodzicami/ opiekunami prawnymi uczniów, ○ instytucjami i organizacjami edukacyjnymi, ○ osobami fizycznymi; • wykorzystanie wyników badań w ewaluacji pracy szkoły;
---------	--

Rozdział 2: Budowanie świadomości i przynależności narodowej oraz wychowanie do wartości

Przepisy prawne

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. uchwalona przez Zgromadzenie Narodowe w dniu 2 kwietnia 1997 r., przyjęta przez Naród w referendum konstytucyjnym w dniu 25 maja 1997 r., podpisana przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 16 lipca 1997 r. (Dz.U. 1997 nr 78 poz. 483);
2. Ustawa z dnia 7 września 1991 r., o Systemie oświaty (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 r. poz. 1943);
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. 2017 r. poz. 356);
4. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 listopada 2007 r. w sprawie warunków i sposobu wykonywania przez przedszkola, szkoły i placówki publiczne zadań umożliwiających podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym (Dz.U. 2014 r. poz. 263);
5. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w szkołach publicznych (Dz.U. 1992 r. nr 36 poz. 155 z późn. zm);
6. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 maja 2017 r. w sprawie warunków i sposobu wspomagania nauczania języka polskiego, historii, geografii, kultury polskiej i innych przedmiotów nauczanych w języku polskim wśród Polonii i Polaków zamieszkałych za granicą oraz dzieci pracowników migrujących (Dz.U. 2017 r. poz. 1042);
7. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 6 sierpnia 2015 r. w sprawie wymagań wobec szkół i placówek (Dz.U. 2015 r. poz. 1214);
8. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. 2016 r. poz. 1817, 1948, z 2017 r. poz. 60, 573);
9. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 r. poz. 1943);
10. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59, 949);
11. Powszechna Deklaracja Praw Człowieka (Dz.U. 1989 nr 29 poz. 155);
12. Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych otwarty do podpisu w Nowym Jorku dnia 19 grudnia 1966 r. (Dz.U. 1977 nr 38 poz. 167);
13. Konwencja o prawach dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz.U. 1991 nr 120 poz. 526);
14. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 lutego 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobu nauczania szkolnego oraz zakresu treści dotyczących

wiedzy o życiu seksualnym człowieka, o zasadach świadomego i odpowiedzialnego rodzicielstwa, o wartości rodziny, życia w fazie prenatalnej oraz metodach i środkach świadomej prokreacji zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego (Dz.U. 2014 poz. 395 z późn. zm.).

Stan prawny z dnia 1.09.2017 r.

Cele:

- kształtowanie świadomości obywatelskiej,
- pielęgnowanie postaw patriotycznych,
- pielęgnowanie tradycji narodowych,
- wykazywanie szacunku do symboli narodowych i lokalnych tj. hymn kraju, godło, flaga oraz dbanie o krzewienie innych symboli, wartości i tradycji narodowych,
- kształtowanie patriotyzmu lokalnego,
- uczenie wykazywania właściwej postawy podczas obchodów państwowych i szkolnych,
- rozwijanie postaw prospołecznych oraz dbanie o wspólne dobro,
- zachęcanie do aktywnego udziału w życiu rodzinnym, społeczności szkolnej, lokalnej i państwowej,
- wychowanie dzieci i młodzieży szkolnej w duchu systemu wartości pielęgnowanego przez wiele wcześniejszych pokoleń Polek i Polaków,
- dbanie o używanie poprawnej polszczyzny.

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
1. Diagnoza preferowanych przez uczniów wartości.	- badanie ewaluacyjne, - omówienie otrzymanych wyników, - opracowanie działań profilaktycznych i wychowawczych, - przeprowadzenie ponownej ewaluacji,	- pedagog, nauczyciele	-w zależności od sytuacji i potrzeb grup tworzących społeczność szkoły	- cała społeczność szkolna
	Szczegółowe sposoby realizacji: • przeprowadzenie badań ankietowych diagnozujących posiadane wartości i postawy patriotyczne u członków społeczności szkolnej;			

	• Rada Pedagogiczna przy współpracy z Radą Rodziców tworzy propozycję działań wychowawczo-profilaktycznych mających na celu wspieranie postawy patriotycznej u dzieci i młodzieży szkolnej, podjęcie działań interwencyjnych mających na celu zmianę aktualnego, niekorzystnego stanu wyznawanych wartości; • przeprowadzenie ponownej ewaluacji po około roku czasu od podjęcia działań wychowawczo-profilaktycznych;			
1. Kształtowanie osobowości ucznia.	- godziny wychowawcze, - e-lekcje, - „spotkania w kulturą”	- wychowawcy , nauczyciele	- cały rok	- uczniowie
	Szczegółowe sposoby realizacji : • przygotowanie do rozpoznawania wartości moralnych: ○ uczenie uczniów wrażliwości poprzez organizowanie wyjść na wydarzenia kulturalne np. wyjścia do teatru, muzeum, filharmonii, pokazy sztuki itp.; • podczas godziny wychowawczej nauczyciele prowadzą ćwiczenia aktywizujące kształtujące postawy koleżeńskie ;			
1. Uświadamianie istoty przynależności do narodu.	- debata, - godzina wychowawcza, - broszury informacyjne, - plakaty, postery,	- wychowawcy, pedagog, nauczyciele	- cały rok	-ucniowie
	Szczegółowe sposoby realizacji : • zajęcia mające na celu uświadomienie swojej przynależności narodowej; • zajęcia poświęcone symbolom narodowym, ich historii, znaczeniu oraz szacunku do nich; • podczas godziny wychowawczej prowadzenie debat na tematy np. : ○ kim jest współczesny patriota i jak zmienił się obraz postrzegania patriotyzmu na przestrzeni lat?, ○ polskie symbole narodowe – aktualne czy przestarzałe, jak powinno się do nich odnosić, ○ Polska naszą Ojczyzną – za co cenimy nasz kraj i Polaków, ○ miejsce Polski w Europie i Unii Europejskiej;			

1. Promowanie społeczności lokalnej.	- wykłady, warsztaty, - tworzenie filmików, - sesja plakatowa, - publikacje,	- wychowawcy, nauczyciele	- cały rok	- uczniowie
	Szczegółowe sposoby realizacji : • obchodzenie w szkole uroczystości np.: ○ Ślubowanie Klas I ○ bal maskowy, ○ Święto Konstytucji 3 Maja, ○ Święto Niepodległości, ○ Dzień Patrona Szkoły, ○ Dzień Edukacji Narodowej, ○ Wigilia klasowa, ○ Mikołajki, ○ obchodzenie rocznicy śmierci Jana Pawła II, ○ Igrzyska Olimpijskie Czternastki, ○ inne uroczystości upamiętniające ludzi będących wzorami do naśladowania; • zachęcanie uczniów do aktywnego uczestnictwa w konkursach lokalnych, wojewódzkich i krajowych z tematów związanych z poprawną polszczyzną, recytatorskich oraz historią naszego kraju; • rozwijanie wiedzy oraz kształtowanie postawy otwartości wobec innych kultur;			
1. Poznawanie historii lokalnej społeczności.	- wycieczki po muzeach, - wycieczki do miejsc związanych z legendami lokalnymi lub miejskimi,	- wychowawcy, nauczyciele	- cały rok	- uczniowie

	Szczegółowe sposoby realizacji : • promowanie przez nauczycieli aktywnego uczestnictwa uczniów w życiu szkoły oraz społeczności lokalnej; • angażowanie uczniów w pracę samorządu szkolnego i/lub inne formy aktywności działających na terenie szkoły; • uczniowie odwiedzają miejsca związane z lokalnymi mitami oraz zapoznają się z miejscowymi legendami; • młodzież odwiedza muzea związane z ich planem zajęć;			
1. Angażowanie rodziców / opiekunów dzieci i młodzieży szkolnej w pracę na rzecz szkoły. 2. Pedagogizacja dorosłych na temat konieczności kształtowania prawidłowych postaw w młodych ludziach.	- kontakt z nauczycielami, wychowawcami klas, - spotkania z psychologiem / pedagogiem,	- psycholog/pedagog, wychowawcy , nauczyciele	- cały rok	- rodzice/ opiekunowie uczniów
	Szczegółowe sposoby realizacji : • zachęcenie rodziców / opiekunów uczniów do czynnego udziału w życiu szkoły, uczestnictwie w uroczystościach patriotycznych i szkolnych oraz wyjściach kulturalnych; • psycholog / pedagog / specjalista w temacie prowadzi z rodzicami / opiekunami uczniów dyskusje na temat prawidłowych relacji i postaw krzewionych w rodzinie dziecka oraz udziału w uroczystościach patriotycznych, które wpływają na formowanie prawidłowej świadomości przynależności narodowej; • szkoła zachęca dorosłych do udziału w organizowanych przez szkołę uroczystościach / akademiach szkolnych (o charakterze patriotycznym czy świątecznym);			
1. Zwiększenie świadomości w temacie wychowania w wartości przez rodzinę. Uświadomienie ich kluczowego znaczenia w edukacji.	- warsztaty dla dorosłych, - spotkania z wychowawcami, psychologiem, pedagogiem , - materiały informacyjne, - polecane pozycje książkowe,	- pedagog, psycholog, wychowawcy, nauczyciele	- cały rok	-rodzice/ opiekunowie uczniów
	Szczegółowe sposoby realizacji : • działania edukacyjne dla rodziców/ opiekunów uczniów zwiększające ich kompetencje wychowawcze; • wychowawcy udzielają rodzicom/ opiekunom informacji na temat Poradni Rodzinnych, które specjalizują			

	się w rozwiązywaniu sytuacji kryzysowych, problemów wychowawczych w rodzinie oraz problemów małżeńskich; • uświadomienie rodzicom/ opiekunom dzieci jak ważną rolę odgrywa ich podejście oraz wyznawane przez nich wartości; • psycholog/ wykwalifikowany w temacie pedagog prowadzi zajęcia edukujące rodziców/ opiekunów uczniów na temat znaczenie podejmowanych przez nich działań i wynikających z nich konsekwencji ;			
1. Wzbogacenie uczniowskiej wiedzy na temat wartości oraz określenie ich znaczenia w życiu codziennym.	- warsztaty, - wyjścia do teatru/ filharmonii/ muzeum/ itp., - e-lekcje, - godziny wychowawcze, - spotkania z psychologiem/ pedagogiem , pracownikami PPP, doradcą zawodowym,	- pedagog, psycholog, wychowawcy, nauczyciele	- cały rok	-uczniowie
Szczegółowe sposoby realizacji : • nauczyciele i wychowawcy pracują nad prawidłowym kształtowaniem postaw uczniów – podejmują działania mające na celu uświadomienie uczniom czym są wartości, dlaczego istotne jest ich posiadania, jakie korzyści niosą dla nich samych ; • wyjście do teatru na spektakl ,wyjście do filharmonii/ teatru organizowanie twórczych działań z pominięciem czynnika rywalizacji; • włączanie młodzieży do podejmowanie działań na rzecz szkoły bądź klasy – organizacja wydarzeń, eventów, akcji charytatywnych, akcji świątecznych, wyjść, wyjazdów; • modelowanie postaw pomocnego zachowania i empatycznego odczuwania względem drugiego człowieka w trakcie zajęć lekcyjnych oraz zezwalanie do tworzenia nieformalnych, spontanicznych spotkań; • spotkanie z psychologiem oraz doradcą zawodowym, którzy pomogą uczniom określić ich predyspozycje zawodowe;				

Rozdział 3: Przemoc i agresja rówieśnicza w szkole

Przepisy prawne

1. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 r. poz. 1943);
2. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59, 949);
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. 2017 poz. 356);
4. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz.U. 2016 r. poz. 1654, z 2017 r. poz. 773);
5. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2016 r.poz. 1137, 2138, z 2017 r. poz. 244, 768, 773, 952, 966, 1214);
6. Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. 2017 r. 459);
7. Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz.U. 2015 r. poz. 1094);
8. Rozporządzenie MEN z dnia 27 sierpnia 2015 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dz. U. z 2015 r., poz. 1270);
9. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 czerwca 2015 r. w sprawie realizacji Rządowego programu wspomagania w latach 2015-2018 organów prowadzących szkoły w zapewnieniu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki w szkołach - „Bezpieczna+” (Dz. U. z 2015 r. poz. 972);
10. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1578);
11. Rozporządzenie MEN z dnia 6 sierpnia 2015 r. w sprawie wymagań wobec szkół (Dz. U. z 2015 r., poz. 1214);
12. Konwencja o prawach dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz.U. 1991 nr 120 poz. 526).

Stan prawny z dnia 1.09.2017 r.

Cele:

- **podtrzymywanie pozytywnych tradycji szkoły,**
- **przekazywanie wartości, norm społecznych,**
- **edukowanie prawne uczniów,**
- **podnoszenie wiedzy na temat zjawiska cyberprzemocy ,**
- **rozwijanie umiejętności podejmowania właściwych/ konstruktywnych działań w sytuacji ich pojawienia się,**
- **przypomnienie procedur postępowania w sytuacjach pojawienia się agresji, przemocy.**

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
1. Przeprowadzenie badań ewaluacyjnych diagnozujących występowanie zjawiska agresji i przemocy wśród uczniów uczęszczających do szkoły. 2. Sporządzenie pogłębionej analizy sytuacji problemowej. 3. Wyciągnięcie wniosków oraz opracowanie działań koniecznych do prowadzenie efektywnego Programu wychowawczo-profilaktycznego.	- prowadzenie badań, ewaluacji Szczegółowe sposoby realizacji : • przeprowadzenie badania ankietowego wśród nauczycieli, wychowawców, chętnych rodziców/ opiekunów uczniów, dyrekcji szkoły, w celu zapoznania się z aktualnym poziomem zagrożenia, występowaniem bądź określenie natężenia występowania sytuacji problemowych związanych z przemocą i agresją wśród uczniów szkoły – badanie przygotowuje psycholog/ pedagog szkolny i/lub odbywa się za pośrednictwem kompleksowego badania Akademii Aktywnej Edukacji pt.: „Agresja i przemoc”; • sporządzenie analizy uzyskanych wyników z badania ewaluacyjnego oraz zapoznanie z nimi całej społeczności szkolnej – psycholog/ pedagog opracowuje raport zawierający interpretację uzyskanych wyników i/lub odbywa się za pośrednictwem kompleksowego badania Akademii Aktywnej Edukacji pt.: „Agresja i przemoc”; • pedagog przy współpracy z Radą Rodziców tworzy propozycję działań wychowawczo-profilaktycznych mających na celu wypracowanie odpowiednich działań prewencyjnych, wspierających poprawne relacje uczniowskie oraz rozwijających świadomość istnienia różnych form agresji i przemocy, konsekwencji płynących z zachowywania się w taki sposób, możliwości obrony oraz reagowania	- nauczyciele, pedagog	- w zależności od potrzeb	- cała społeczność szkolna

	w odpowiedni sposób w przypadku bycia świadkiem przemocy bądź ofiarą takiego nieakceptowanego zachowania; • przeprowadzenie ponownej ewaluacji po około roku czasu od podjęcia działań wychowawczo-profilaktycznych; • stałe monitorowanie przestrzegania regulaminu szkoły oraz analizowanie z przestrzeganiem, których reguł społeczność szkolna ma problem i co jest tego przyczyną; • wychowawcy klas analizują czy w środowisku szkolnym są uczniowie, którzy pochodzą ze środowisk, w których mogą mieć styczność ze zjawiskiem agresji i przemocy;			
1. Promowanie zachowań zgodnych ze społecznie akceptowanymi normami. 2. Nauczanie dorosłych w jaki sposób rozpoznać ukrytą i jawną formę agresji, przemocy.	- opracowywanie i upowszechnianie materiałów informacyjnych, - prowadzenie wykładów o tematyce zachowań zagrażających, przemocowych, agresywnych oraz wynikających z nich konsekwencji,	- pedagog, nauczyciele	- cały rok	- rodzice / opiekunowie uczniów, nauczyciele i wychowawcy
Szczegółowe sposoby realizacji : • działania edukacyjne dla rodziców zwiększające ich kompetencje wychowawcze: ○ spotkanie z psychologiem/ pedagogiem specjalizującym się w temacie agresji i przemocy między rówieśniczej , ○ spotkanie z przedstawicielami służb mundurowych np. policji – zapoznanie zebranych gości z możliwymi konsekwencjami prawnymi dla sprawców zachowań agresywnych i przemocowych oraz zaznajomienie z prawnymi metodami reagowania w sytuacji, gdy takie zjawisko wystąpi; • spotkanie opiekunów dzieci z pedagogiem i wychowawcą, którzy przeprowadzą rozmowy uświadamiające z rodzicami/ opiekunami dzieci na temat istotności, jaką odgrywa ich podejście do zjawiska przemocy i agresji; • szkoła podejmuje działania, mające na celu włączenie rodziców w podejmowanie decyzji na rzecz szkoły, zwłaszcza działań wpływających na zwiększenie bezpieczeństwa na terenie placówki np. zachęcanie rodziców/ opiekunów dzieci do wykazywania większej inicjatywy, zaangażowania w sprawy szkoły i jej				

	uczniów;			
1. Zaangażowanie rodziców / opiekunów prawnych i faktycznych do współpracy przy promowaniu poprawnego stylu zachowania – przeciwdziałanie zachowaniom agresywnym i przemocowym.	- wspieranie prac wychowawcy, nauczyciela przez rodziców/ opiekunów.	- pedagog, wychowawcy	- cały rok	- rodzice / opiekunowie prawni
	Szczegółowe sposoby realizacji : • opiekunowie uczniów wspierają pracę wychowawców klas podczas wyjazdów i wyjść klasowych/ szkolnych np. zielona szkoła, kino, teatr, filharmonia, muzea, opera; • organizacja wycieczek do pobliskich atrakcji turystycznych we współpracy z rodzicami / opiekunami uczniów;			
1. Uczenie uczniów prawidłowych form zachowania w sytuacjach trudnych.	- spotkania z przedstawicielami policji, psychologiem, - zajęcia z pedagogiem , - e-lekcje,	- pedagog,	- cały rok	- uczniowie
	Szczegółowe sposoby realizacji : • zaproszenie przedstawicieli służb mundurowych do udzielenia prelekcji uczniom i zapoznanie ich z możliwymi konsekwencjami stosowania czynów zabronionych; • spotkanie z psychologiem/ pedagogiem, który opowie w jaki sposób bronić się przed agresją i przemocą oraz gdzie i u kogo szukać pomocy gdy do takiej sytuacji już dojdzie; • zorganizowanie przez uczniów starszych klas, dnia „przeciwko agresji”, podczas którego młodsi uczniowie zapoznają się z tematyką oraz różnymi formami agresji, przemocy oraz mobbingu rówieśniczego; • uruchomienie skrzynki mailowej /telefonu zaufania, za pośrednictwem którego każdy uczeń, w sposób anonimowy, może poinformować o problemach, z którymi się spotyka; • interaktywna lekcja Akademii Aktywnej Edukacji na temat agresji i przemocy fizycznej, słownej,			

	emocjonalnej oraz za pośrednictwem nowych mediów: ○ zajęcia dedykowane uczniom : ▪ problem cyberprzemocy: e-lekcja pt. „Czy jesteś (nie)bezpieczny w sieci?”, ▪ problem przemocy i agresji: e-lekcja pt. „Stop agresji wśród nas!”. ▪ problem cyberprzemocy: e-lekcja pt. „Cyberprzemoc – przerwij milczenie!”, ▪ problem przemocy i agresji: e-lekcje pt. „Przemoc to nie tylko siniaki. Jak reagować w sytuacji przemocy?”;			
1. Przeciwdziałanie zjawisku agresji i przemocy rówieśniczej w szkole.	- rozmowa z uczniami, tworzenie przyjaznej, otwartej i komfortowej atmosfery,	- pedagog, wychowawcy, nauczyciele	- cały rok	- uczniowie
	Szczegółowe sposoby realizacji: • stosowanie w szkole polityki tzn. otwartych drzwi, udzielanie wsparcia – nauczyciele tworzą odpowiednią, komfortową atmosferę, aby uczniowie byli świadomi, że mogą zwrócić do pracowników szkoły z każdym swoim problemem;			
1. Zaznajomienie uczniów z terminem agresji i przemocy zarówno w szkole jak i w rodzinie oraz promowanie poprawnego wzorca zachowania.	- zajęcia w formie wykładów, prac indywidualnych i grupowych	- pedagog , wychowawcy, nauczyciele	- cały rok	- uczniowie
	Szczegółowe sposoby realizacji: • podczas godziny wychowawczej uczniowie zapoznają się bądź przypominają sobie zasady dotyczące bezpieczeństwa oraz akceptowanego i promowanego przez szkołę zachowania ; • przeprowadzenie zajęć w formie wykładów przy współpracy z psychologiem / pedagogiem bądź innym nauczycielem specjalnie przygotowanym do zaznajomienia uczniów z tematem najważniejszych umiejętności psychologicznych i społecznych i/lub za pośrednictwem e-lekcji Akademii Aktywnej Edukacji tj.: ○ umiejętne rozwiązywanie konfliktów – e-lekcja AAE pt.: „Umiem rozwiązać konflikt” , ○ zachowania asertywne -e-lekcja AAE pt.: „Asertywność - sposób na życie”,			

	- o bycie otwartym na inność i różnorodność, nieprzypinanie łatek, niestygmatyzowanie innych ludzi – e-lekcje AAE pt.: „Nie przypinam łatek!” , - o słuchanie, nie tylko słyszenie, - o kontrolowanie własnych, często trudnych emocji, - o umiejętne podejmowanie decyzji, - o budowanie poprawnych i trwałych relacji z rówieśnikami – e-lekcja AAE pt.: „Ja – przyjaciel, kolega, koleżanka” – część pierwsza i druga ;			
1. Przygotowanie nauczycieli na ewentualne sytuacje o charakterze agresywnym na terenie szkoły.	- wykład, dyskusja, materiały doksztalające,	- dyrektor, pedagog , lider WDN	- cały rok	- nauczyciele i wychowawcy
	Szczegółowe sposoby realizacji: • działanie zgodnie z procedurami w przypadku pojawienia się sytuacji kryzysowych, w tym związanych z pojawieniem się zachowania o charakterze agresywnym na terenie szkoły; • podejmowanie profilaktycznych interwencji; • jasne wyznaczanie granic i konsekwentne ich dotrzymywanie;			

Rozdział 4: Współpraca z rodzicami

Przepisy prawne

1. Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE 2016 C 202, s.1);
2. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. 1997 nr 78 poz. 483);
3. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o Systemie oświaty (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 r. poz. 1943);
4. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59, 949);
5. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. 2017 poz. 356);
6. Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych z 1966 (Dz.U. 1977 nr 38 poz. 167);
7. Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (Dz.U. 1993 nr 61 poz. 284);
8. Konwencja o Prawach Dziecka (Dz.U. 1991 nr 120 poz. 526);
9. Powszechna Deklaracja Praw Człowieka (Dz.U. 1989 nr 29 poz. 155).

Stan prawny z dnia 1.09.2017 r.

Cele:

- budowanie prawidłowych i trwałych relacji interpersonalnych na linii rodzic/ opiekun prawny dziecka a nauczyciele szkolni,
- wdrożenie rodziców w organizowanie procesu dydaktyczno-wychowawczego,
- dążenie do ujednolicenia tychże oddziaływań w środowisku szkolnym oraz rodzinnym,
- wzmacnianie relacji pomiędzy opiekunami uczniów i ich nauczycielami w placówce szkolnej.

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
1. Podnoszenie kompetencji nauczycieli w zakresie współpracy z rodzicami .	- spotkania z psychologiem/ pedagogiem , - e-szkolenie,	- dyrektor ,pedagog, lider WDN	- cały rok	-nauczyciele, wychowawcy, dyrekcja szkoły
	Szczegółowe sposoby realizacji : • spotkania z psychologiem/ pedagogiem w celu zapoznania nauczycieli z metodami, które pozwolą nawiązać odpowiednie relacje z rodzicami/ opiekunami uczniów, zachęcić ich do współpracy i tym samym zbudować swój pozytywny, profesjonalny wizerunek i/lub za pośrednictwem e-szkolenia Europejskiego Centrum Rozwoju Kadr pt.: Współpraca z trudnymi rodzicami;			
1. Wdrożenie wspólnego, partnerskiego podejścia i zarządzania placówką szkoły.	- współorganizowanie wydarzeń przy współpracy rodziców/ opiekunów uczniów i nauczycieli,	- wychowawcy, nauczyciele	- cały rok	- rodzice/ opiekunowie uczniów
	Szczegółowe sposoby realizacji : • pracownicy szkoły współorganizują wraz z opiekunami uczniów niektóre projekty np. imprezy szkolne, wyjścia do kina/ teatru/ muzeum, Olimpiadę Czternastki, Dzień Dziecka, Dzień Patrona Szkoły ; • wspólne spotkania rodziców i nauczycieli z udziałem uczniów – wspólne organizowanie wydarzeń ;			
1. Wspólne rozwiązywanie sytuacji	- informowanie osób potrzebujących	- pedagog, wychowawcy	- cały rok	- rodzice/ opiekunowie

problemowych. 2. Prowadzenie diagnozy środowiskowej, udzielenie wsparcia rodziną potrzebującym.	o instytucjach/ organizacjach świadczących pomoc,			dzieci
	Szczegółowe sposoby realizacji: • pedagog opracowuje metody oraz możliwe formy wsparcia dla rodzin potrzebujących; • pedagog , wychowawca udzielają informacji o możliwych formach wsparcia w sytuacjach problemowych np.: problemy wychowawcze, problemy komunikacyjne w rodzinie, przemoc w rodzinie, sytuacje nałogowe, ubóstwo, długotrwałe sytuacje chorobowe, bezrobocie, choroby; • pedagog wspomaga wychowawcę klasy w przeprowadzaniu wywiadów środowiskowych – wspólne prowadzenie indywidualnych i bezpośrednich spotkań z rodzicami, odwiedzanie domu rodzinnego ucznia;			

Rozdział 5: Rozwijanie kompetencji czytelniczych oraz upowszechnianie czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży

Przepisy prawne

1. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 r. poz. 1943);
2. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59, 949);
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. 2017 poz. 356);
4. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 października 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków, form i trybu realizacji Priorytetu III „Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa” dotyczącego wspierania w latach 2016–2020 organów prowadzących szkoły oraz biblioteki pedagogiczne w zakresie rozwijania zainteresowań uczniów przez promocję i wspieranie czytelnictwa dzieci i młodzieży, w tym zakup nowości wydawniczych (Dz.U. 2015 poz. 1667);
5. Rozporządzenie MEN z dnia 27 sierpnia 2015 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dz. U. z 2015 r., poz. 1270);
6. Rozporządzenie MEN z dnia 6 sierpnia 2015 r. w sprawie wymagań wobec szkół (Dz.U. 2015 poz. 1214);
7. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 maja 2017 r. w sprawie warunków i sposobu wspomagania nauczania języka polskiego, historii, geografii, kultury polskiej i innych przedmiotów nauczanych w języku polskim wśród Polonii i Polaków zamieszkałych za granicą oraz dzieci pracowników migrujących (Dz.U. 2017 r. poz. 1042).

Stan prawny na dzień 31.09.2017 r.

Cele:

- rozwijanie kompetencji czytelniczych,
- upowszechnianie czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży,
- promowanie czytelnictwa,
- krzewienie rodzinnej kultury czytelniczej,
- angażowanie rodziców / prawnych opiekunów uczniów w życie szkoły oraz działania organizowane przez placówkę.

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
1. Zaangażowanie rodziców / opiekunów uczniów do współpracy przy promowaniu czytelnictwa wśród uczniów placówki.	- organizowanie wydarzeń promujących czytelnictwo, - udział w kampaniach, - spotkania z wychowawcami, nauczycielami,	- pracownik biblioteki, wychowawcy	- cały rok	- rodzice / opiekunowie uczniów
2. Praca nad zmianą postrzegania zjawiska czytelnictwa.	Szczegółowe przykłady realizacji: • angażowanie rodziców / opiekunów dzieci do współorganizowania konkursów czytelniczych; • zachęcenie rodziców / opiekunów uczniów do sponsoringu lub pomocy przy pozyskiwaniu sponsorów na zakup nowych pozycji książkowych niezbędnych szkole lub takich, które zostały wybrane przez uczniów placówki; • promowanie wspólnego czytania (na głos) z dzieckiem; • zachęcanie rodziców do udziału w kampanii „Cała Polska czyta dzieciom”;			
3. Poszukiwanie sponsorów na zakup nowych książek.				

1. Kształtowanie wysokiego poziomu rozwoju intelektualnego i wiedzy. 2. Upowszechnianie czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży, zwiększenie frekwencji w bibliotece.	- konkursy, wydarzenia, imprezy promujące czytelnictwo, - spotkania z autorami książek, - wyjścia np. do drukarni, - zajęcia w bibliotekach,	- pracownik biblioteki, wychowawcy	- cały rok	- uczniowie
	Szczegółowe sposoby realizacji: - konkursy czytelnicze, plastyczne, rozmowy o książkach; - przygotowanie i realizacja konkursu z nagrodami dla poszczególnych grup wiekowych na mistrza czytelnictwa – konkurs wiedzy o książkach z podanej wcześniej listy pozycji; - organizowanie spotkań z autorami książek; - zadawanie prac domowych w formach projektowych, które wymagają skorzystania z zasobów bibliotecznych; - wizyty w drukarni; - wizyty w wydawnictwach; - organizowanie zajęć w bibliotece zewnętrznej; - interaktywne rozwiązywanie krzyżówek, quizów; - zachęcanie uczniów do pisania własnych opowiadań, wierszy;			
1. Rozwijanie kompetencji czytelniczych.	- ćwiczenia usprawniające umiejętność czytania oraz rozumienia czytanego tekstu, - e-lekcje,	- nauczyciel polonista, wychowawcy	- cały rok	- uczniowie
	Szczegółowe sposoby realizacji: - wychowawca / polonista sprawdza u swoich uczniów zdolności do szybkiego czytania, czytania ze zrozumieniem, słuchania ze zrozumieniem; - ćwiczenie umiejętności czytania ze zrozumieniem;			

	• ćwiczenie umiejętności słuchania ze zrozumieniem – należy uświadomić uczniom różnicę między słyszeniem a słuchaniem; • ćwiczenie umiejętności szybkiego czytania; • prowadzenie specjalistycznych zajęć o sposobach zapamiętywania przez nauczyciela / psychologa i/lub za pośrednictwem e-lekcji Akademii Aktywnej Edukacji pt. „Jak się uczyć” lub e-lekcja pt. „Pamięć doskonała – mnemotechniki” część pierwsza i druga ;
--	---

Rozdział 6: Trudności w nauce oraz sposoby motywowania do pracy

Przepisy prawne

1. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 r. poz. 1943);
2. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59; 949);
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. 2017 poz. 356);
4. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz.U. 2017 r. poz. 1591);
5. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 26 lipca 2017 r. w sprawie szczegółowych warunków udzielania pomocy finansowej uczniom na zakup podręczników i materiałów edukacyjnych (Dz.U. 2017 r. poz. 1457);
6. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 września 2008 r. w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych (Dz.U. 2008 nr 173 poz. 1072).

Stan prawny z dnia 1.09.2017 r.

Cele:

- zapobieganie niepowodzeniom szkolnym,
- wspieranie ucznia w przezwyciężaniu pojawiających się trudności w nauce,
- budowanie wiary we własne siły i umiejętności,
- kształtowanie wytrwałości w realizacji wyznaczonych celów,
- motywowanie do nauki.

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
1. Diagnoza zjawiska – ilość osób przejawiających trudności w nauce oraz ich specyfika. 2. Zapoznanie uczniów i rodziców z wymogami stawianymi przed uczniami z danego przedmiotu szkolnego.	- diagnoza zjawiska, - analiza uzyskanych wyników oraz dostosowanie działań profilaktycznych do indywidualnych potrzeb uczniów, - spotkania z rodzicami / opiekunami i stała współpraca, - spotkania ze specjalistami,	- pedagog, wychowawcy, nauczyciele	- cały rok	- cała społeczność szkolna
Szczegółowe sposoby realizacji: • poznanie osiągnięć edukacyjnych uczniów klas pierwszych, zaznajomienie się ze specyfiką trudności uczniów słabszych oraz stopniowe odkrywanie ich predyspozycji; • diagnozowanie rodzaju występujących zaburzeń, sytuacji rodzinnej uczniów przejawiających problemy w nauce; • monitorowanie osiągnięć edukacyjnych uczniów; • uczniowie i rodzice / opiekunowie uczniów zapoznani zostają przez każdego nauczyciela przedmiotu z wymogami, które stawiane są przed uczniami;				

1. Pedagogizacja nauczycieli na temat specyficznych trudności w nauce przejawianych przez uczniów zdrowych. 2. Utrzymywanie stałej współpracy z rodzicami/ opiekunami uczniów.	- spotkanie ze specjalistami np. z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, - nawiązanie współpracy z instytucjami, organizacjami, służbami pomocowymi i mundurowymi,	- pedagog, lider WDN, wychowawcy, nauczyciele	- cały rok	-nauczyciele i wychowawcy
	Szczegółowe sposoby realizacji: • przeprowadzenie analizy w celu dopasowania odpowiednich technik nauczania względem ucznia; • utrzymywanie stałego kontaktu z opiekunami uczniów oraz prowadzenie systematycznej obserwacji pod kątem zaspokajania podstawowych potrzeb w rodzinie oraz pojawiających się wydarzeń w życiu młodego człowieka (np. rozstania rodziców, nerwowa atmosfera domowa, przemoc domowa, choroba, śmierć w rodzinie, itp.); • utrzymywanie stałego kontaktu z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, która udziela nauczycielom wsparcia przy dostosowaniu wymagań edukacyjnych wynikających z realizowanych przez nich programów i toku nauczania do indywidualnych potrzeb ucznia;			
1. Pedagogizacja nauczycieli na temat możliwych zaburzeń zachowania uczniów.	- spotkania ze specjalistami,	- pedagog,	- cały rok	-nauczyciele i wychowawcy
	Szczegółowe sposoby realizacji: • spotkania z pracownikiem Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej;			
1. Pedagogizacja rodziców / opiekunów dzieci na temat specyficznych trudności w nauce przejawianych przez uczniów 2. Uświadamianie rodziców	- spotkania ze specjalistami z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, - spotkania z psychologiem / pedagogiem szkolnym, psychologiem z poradni, psychoterapeutą, logopedą,	- pedagog, wychowawcy, nauczyciele	- cały rok	- rodzice / opiekunowie uczniów

o konieczności samodzielnej pracy dziecka. 3. Nawiązanie stałej współpracy z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną.	- spotkania z wychowawcą i nauczycielami, - materiały szkoleniowe, informacyjne,			
Szczegółowe sposoby realizacji: - dla rodziców organizowane są spotkania ze specjalistami; - nauczyciele skupiają się na wypracowaniu dobrego dialogu z rodzicami / opiekunami uczniów oraz utrzymaniu z nimi stałej współpracy na rzecz szkoły i jej uczniów; - spotkanie z psychologiem / pedagogiem lub wyspecjalizowanym w temacie pracownikiem Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, który podejmie działania mające na celu uświadomienie rodziców / opiekunów uczniów na temat istotności ich roli w procesie wspierania dziecka w nauce i udzielania mu pomocy w sytuacjach jego niepowodzeń szkolnych; - szkoła wspiera rodziców w podejmowaniu decyzji na temat przeprowadzenia badania w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej – nauczyciele uświadamiają rodzicom, na jaką pomoc mogą liczyć oraz jakie działania zostaną im zaoferowane przez placówkę PPP tj. opinia wydana przez PPP lub inną poradnię specjalistyczną, która oceni możliwości intelektualne i zdrowotne ucznia i ułatwi wybór narzędzi, które będą wspierać edukację; - wychowawca / psycholog / pedagog wskazuje rodzicom korzyści dla dziecka płynące z posiadania opinii, orzeczenia PPP lub innej poradni specjalistycznej i przedłożenia tych dokumentów w szkole;				
1. Kształtowanie umiejętności organizacji czasu. 2. Poznawanie mnemotechnik. 3. Budowa systematyczności.	- e-lekcje, warsztaty, ćwiczenia, - dyskusje, - materiały ćwiczeniowe, - spotkania ze specjalistami,	- pedagog, wychowawca, nauczyciele	- cały rok	- uczniowie
Szczegółowe sposoby realizacji: uczniowie poznają jak wykorzystywać swoje zmysły i w ten sposób usprawnić działanie swojej pamięci – zajęcia prowadzone przez wyspecjalizowanego w temacie nauczyciela lub za pośrednictwem e-lekcji				

	Akademii Aktywnej Edukacji pt.: „Przygotuj się do lekcji!” , „Jak się uczyć?” lub e-lekcję pt. „Pamięć doskonała – mnemotechniki” część pierwsza i druga ; • dyskusja na temat uczniowskich sposobów nauki – uczniowie dzielą się praktykowanymi przez nich sposobami na efektywne przyswajanie wiedzy; • różnicowanie sposobów zadań domowych oraz stosowanie różnych form sprawdzania stopnia opanowania wiadomości, dostosowanych do indywidualnych potrzeb uczniów;
--	---

Rozdział 7: Zdrowy tryb życia

Przepisy prawne

1. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 r. poz. 1943);
2. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59; 949);
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. 2017 poz. 356);
4. Konwencja o prawach dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz.U. 1991 nr 120 poz. 526);
5. Ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz.U. 2017 r. poz. 149, 60);
6. Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz.U. 2015 r. poz. 1916);
7. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. 2017 r. poz. 882);
8. Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. 2016 r. poz. 487);
9. Ustawa z dnia 9 listopada 1995r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz.U. 2017 r. poz. 957);
10. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 sierpnia 2009 r. w sprawie organizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad dziećmi i młodzieżą (Dz.U. 2009 r. nr 139 poz. 1133);
11. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 21 sierpnia 2009 r. w sprawie priorytetów zdrowotnych (Dz.U. 2009 r. nr 137 poz. 1126);
12. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014–2020 (Dz.U. 2015 r. poz. 821).

Stan prawny z dnia 1.09.2017 r.

Cele:

- pogłębienie wiedzy na temat zachowań prozdrowotnych,
- kształtowanie hierarchii systemu wartości, w którym zdrowie należy do jednych z najważniejszych wartości w życiu,
- kształtowanie odpowiedniej aktywnej postawy i dbanie o zdrowie własne, swoich bliskich i innych ludzi,
- promowanie regularnego uprawiania sportu,
- uświadamianie istnienia chorób cywilizacyjnych,
- uświadamianie problemu depresji.

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
1. Diagnoza zjawiska oraz praca nad poprawą / ulepszeniem stanu obecnego.	- badania diagnostyczne, ewaluacja, - kontrola zachowania, - spotkania prowadzone przez specjalistów,	- pielęgniarka, wychowawcy, nauczyciele	- cały rok	- cała społeczność szkolna
	Szczegółowe sposoby realizacji: • prowadzenie regularnej diagnostyki potrzeb uczniów, rodziców i nauczycieli, która jest podstawą do określenia aktualnego zapotrzebowania oraz określa, jakie działania powinny być planowane w tym zakresie; • nieustanne kontrolowanie wagi oraz sposobu żywienia się oraz aktywności fizycznej (za zgodą rodziców) u dzieci z nadwagą oraz niedowagą – konsultacje z dietetykiem;			
1. Propagowanie wśród uczniów zdrowego trybu życia. 2. Uświadamianie uczniom jak ważne jest zdrowe odżywianie się.	- zajęcia aktywizujące, - konkursy taneczne, wokalne, sportowe, - warsztaty, rajdy,	- pielęgniarka, wychowawcy, nauczyciele , pedagog	- cały rok	- uczniowie

3. Świadomość znaczenia ruchu fizycznego w życiu każdego człowieka. 4. Zwiększenie aktywności fizycznej i wyrobienie nowych nawyków.	- zajęcia plastyczne, - zajęcia sportowe, - dostępność i popularyzacja materiałów edukacyjnych,			
	Szczegółowe sposoby realizacji: • dbanie o dofinansowanie obiadów dla uczniów z biedniejszych rodzin; • udział w programie Agencji Rynku Rolnego, dzięki któremu uczniowie będą otrzymywali owoce i warzywa oraz produkty mleczne; • konkurs „Mistrz savoir-vivre ”, czyli zasady dobrego zachowania się; • zdrowy styl życia – konkurs* dla uczniów klas starszych na stworzenie krótkiego filmu, który ma dwa cele: ○ dotarcie do rówieśników i uświadomienie im jak zdrowe odżywianie oraz aktywność fizyczna wpływają na wszystkie aspekty życia człowieka, ○ przekonanie swoich kolegów i koleżanki, że problematyka zdrowego żywienia oraz aktywności fizycznej jest modna w ostatnim czasie; • zajęcia z języka obcego: nauczyciel prezentuje uczniom, krótki film o gotowaniu w języku obcym; • w ramach godziny wychowawczej uczniowie obliczają swój współczynnik BMI, przygotowują dokładną listę tego co standardowo spożywają podczas tygodnia (opis spożywanych produktów, sposób ich przyrządzenia, ilość w gramach, itp.) oraz obliczają wartość kaloryczną posiłków przy użyciu jednego z programów dostępnych w Internecie lub za pomocą metody papier, ołówek; • konkurs „mini playback show” oraz „Pokaz talentów” – uczniowie przygotowują muzyczno-taneczne wystąpienia (solowe lub w zespołach – dwie kategorie). Konkurs rozwija kreatywność wśród najmłodszych oraz zachęca ich do aktywności fizycznej; • „Olimpiada Czternastki”- coroczny konkurs sportowy klas młodszych i starszych; • zajęcia na przyrodzie/biologii – jaki wpływ na organizm ma jedzenie fast food’u? Dzieci przygotowują plakaty informujące o szkodliwości takiego jedzenia; • w ramach zajęć z biologii/przyrody/ godziny wychowawczej realizowane są następujące tematy: ○ znaczenie protein, tłuszczów i węglowodanów dla funkcjonowania organizmu, ○ endorfiny w ciele po ćwiczeniach,			

	- o nauka czytania i rozumienia etykiet spożywczych na produktach; • nauczyciele i wychowawcy zachęcają uczniów do czynnego brania udziału w obowiązkowych i fakultatywnych zajęciach sportowych;			
1. Uświadamianie istnienia chorób cywilizacyjnych. 2. Uświadomienie zjawiska depresji. 3. Budowanie świadomości znaczenia bezpieczeństwa w ruchu drogowym. 4. Rozbudzanie świadomości uczniów na temat wpływu reklamy na ich wybory życiowe. 5. Tworzenie świadomości znaczenia dla zdrowia człowieka higieny jamy ustnej.	- materiały informacyjne, - pogadanki, - ćwiczenia aktywizujące, - e-lekcje, - dostępność i popularyzacja materiałów edukacyjnych,	- pedagog, nauczyciele, pielęgniarka,	- cały rok	- uczniowie
Szczegółowe sposoby realizacji: • pogadanki z psychologiem bądź przygotowanym w tym celu pedagogiem, który przybliży uczniom zjawisko depresji, jej genezy, przechodzonych etapów, sposobach radzenia sobie w trudnych sytuacjach; • nauczyciel biologii prowadzi projekt o chorobach cywilizacyjnych – uczniowie pracują w grupach projektowych, każda z grup ma za zadanie przedstawić jedną z wcześniej wylosowanych chorób; • zachęcanie uczniów do podejmowania działalności wolontariackiej na rzecz innych ludzi; • stworzenie dokumentu przez pedagoga zawierającego zbiór adresów i telefonów, pod którymi młodzi ludzie mogą uzyskać różnego rodzaju wsparcie i pomoc w sytuacjach trudnych takich jak: przemoc pomiędzy rówieśnikami, przemoc w domu, cyberprzemoc, narkomania, alkoholizm, hazard itp.; • prowadzenie lekcji wychowawczych na temat bezpieczeństwa w ruchu drogowym, przepisów Kodeksu Drogowego oraz z zakresu stosowania pierwszej pomocy – zapraszanie przedstawicieli instytucji kompetentnych do realizacji tematu; • spotkanie z policjantem - uczeń poznaje zasady bezpiecznego zachowania się na drodze (przykłady zachowań ryzykownych i ewentualnych ich konsekwencji); • e-lekcje Akademii Aktywnej Edukacji pt. „Zawsze bezpiecznie” i „Dbam o bezpieczeństwo w czasie wakacji” oraz e-lekcja pt. „Bezpieczeństwo niejedno ma imię” ; • cykl zajęć poświęconych dbałości o zdrowie, stresowi radzenie sobie z nim i higienie osobistej; • uświadomienie zagrożeń wynikających z posiadania wad postawy;				

	higiena jamy ustnej – praktyczna nauka prawidłowego szczotkowania zębów oraz fluoryzacja prowadzona przez pielęgniarkę.			
1. Pedagogizacja rodziców/opiekunów, zapoznanie ze specyfiką tematyki, w jaki sposób należy promować zdrowy styl życia oraz jak reagować w sytuacjach jego zagrożenia.	- filmy, materiały edukacyjne, - pogadanki, - dostępność i popularyzacja materiałów edukacyjnych,	-wychowawcy, pedagog, nauczyciele, psycholog, dietetyk, pielęgniarka	- cały rok	- rodzice i opiekunowie uczniów
2. Profilaktyka zdrowego trybu życia.	Szczegółowe sposoby realizacji: - rodzice zostają zapoznani z filmem: „Teach every child about food” – Jamie Oliver, kucharz z zawodu i zamiłowania zajmuje się edukacją ludzi na temat zdrowego żywienia. Pokazuje statystyki związane z największymi nadużyciami żywieniowymi, tłumaczy genezę problemu oraz wskazuje konsekwencje trwania w takim stanie; „What's wrong with school lunch” – Ann Cooper opowiada o swojej próbie zmiany podejścia do zdrowego żywienia. Problem o którym mówią filmy jest zjawiskiem globalnym, dlatego też warto przedstawić je rodzicom uczniów. Oba filmy dostępne są z transkrypcją w języku polskim na stronie www.ted.com; - uświadomienie rodzicom konieczności przeprowadzania badań profilaktycznych dotyczących prawidłowej postawy ciała dziecka ; - wychowawca wraz z nauczycielem wychowania fizycznego zwracają uwagę rodzicom na nieobecności bądź małą aktywność podczas zajęć wychowania fizycznego ; - uwrażliwienie rodziców na temat możliwości przeżywania depresji czy chorób cywilizacyjnych przez młodego człowieka;			

Rozdział 8: Społeczność szkolna – bezpieczeństwo w społeczności szkolnej i trudności w nawiązywaniu kontaktów rówieśniczych

Przepisy prawne

1. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 r. poz. 1943);
2. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59, 949);
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. 2017 poz. 356);
4. Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. 2017 r. 459);
5. Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. 2016 r. poz. 1822);
6. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz.U. 2003 nr 6 poz. 69);
7. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 8 listopada 2001 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki krajoznawstwa i turystyki (Dz.U. 2001 r. nr 135 poz. 1516 i 2014 r. poz. 1150);
8. Ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz.U. 2017 r. poz. 149, 60);
9. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2015 r. poz. 1390);
10. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz.U. 2011 nr 209 poz. 1245);
11. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. 2017 r. poz. 783, 1458);
12. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. 2016 r. poz. 487);
13. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1578);
14. Ustawa z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz.U. 2017 r. poz. 957);
15. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 czerwca 2015 r. w sprawie realizacji Rządowego programu wspomagania w latach 2015–2018 organów prowadzących szkoły w zapewnieniu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki w szkołach – „Bezpieczna+” (Dz. U. z 2015 r. poz. 972);

16. Konwencja o prawach dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz.U. 1991 nr 120 poz. 526);
17. Ustawa z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych (Dz. U. 2016 r. poz. 656);
18. Ustawa z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich (Dz.U. 2011 nr 208 poz. 1241 z późn. zm.);
19. Ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz.U. 2017 r. poz. 1260);
20. Ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz.U. 2016 poz. 1866);
21. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. 2017 r. poz. 882);
22. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 8 kwietnia 2011 r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpieli (Dz.U. 2016 poz. 1602).

Stan prawny z 1.09.2017 r.

Cele:

- poprawianie stanu bezpieczeństwa na terenie szkoły, w jej obrębie i poza nią,
- profilaktyka zachowań ryzykownych,
- intensyfikacja wspólnych (przy współpracy rodziców i nauczycieli) działań wychowawczych,
- kształtowanie umiejętności bezpiecznych zachowań,
- tworzenie tradycji i więzi ze szkołą,
- budowanie szacunku do nauczycieli i pracowników szkoły.

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
1. Poprawa stanu bezpieczeństwa na terenie szkoły, w jej obrębie i poza nią. 2. Badanie poczucia bezpieczeństwa w szkole.	- badanie ewaluacyjne, interpretacja uzyskanych wyników oraz dobranie odpowiednich działań wychowawczo-profilaktycznych, - spotkania informacyjne,	- pedagog	- cały rok	- cała społeczność szkolna
Szczegółowe sposoby realizacji: • badanie dotyczące poczucia bezpieczeństwa wśród uczniów i pracowników szkoły – badanie przygotowane przez pedagoga lub za pośrednictwem gotowego narzędzia diagnostycznego Akademii Aktywnej Edukacji pt. „Środki psychoaktywne”, „Cyberprzemoc”, „Przemoc i agresja rówieśnicza”, „Wychowanie do wartości”; • prowadzenie statystyk zachowań przemocowych, agresywnych, innego rodzaju zachowań ryzykownych; • zapoznanie / przypomnienie uczniom, nauczycielom, dyrekcji oraz rodzicom / opiekunom uczniów zasad i reguł bezpieczeństwa obowiązujących na terenie szkoły; • wprowadzenie nowych działań wychowawczo-profilaktycznych opracowanych na podstawie otrzymanych wyników dotyczących poziomu bezpieczeństwa w szkole;				

1. Poprawa poziomu bezpieczeństwa na terenie szkoły.	- prowadzenie prac remontowych, - instalowanie niezbędnych sprzętów i montowanie usprawnień, - dbanie o bezpieczeństwo fizyczne, emocjonalne i intelektualne uczniów	- pracownicy techniczni	- według potrzeb	- dyrekcja szkoły, pracownicy
	Szczegółowe sposoby realizacji: • przeprowadzenie próbnej ewakuacji z budynku szkoły . • zapewnienie bezpieczeństwa fizycznego: a. zainstalowanie bądź sprawdzenie wydajności i zasięgu obecnego monitoringu; b. przeprowadzanie prac remontowych, instalacyjnych i naprawczych w czasie nieobecności uczniów; c. zakaz opuszczanie terenu szkoły podczas trwania zajęć; d. zadbanie o dobre, sprzyjające pracy oświetlenie wewnątrz, dróg wokół szkoły i boisk szkolnych; e. przestrzeganie zasad BHP; f. patrolowanie korytarzy szkolnych przez nauczycieli podczas przerw; g. zabezpieczenia wyjścia ze szkoły przed bezpośrednim wyjściem na ulicę; h. oczyszczanie przejść na terenie szkoły ze śniegu i lodu oraz posypywanie piaskiem z solą; i. dbanie o to, aby sprzęt szkolny dostosowany był do wymogów ergonomii – stoliki i krzesła dostosowane do potrzeb konkretnego ucznia; j. prowadzenie rejestru gości przebywających na terenie szkoły; k. wyposażenie pomieszczeń szkoły w apteczki zawierające środki do udzielania pierwszej pomocy wraz z instrukcjami jej udzielania (dotyczy również pokoju nauczycielskiego i pokoju nauczycieli wychowania fizycznego); l. kontrola sprawności i bezpieczeństwa maszyn i urządzeń technicznych; m. wywieszenie regulaminów oraz norm zachowania się w pracowniach technicznych, chemicznych, itp.; n. zapewnienie uczniom niepełnosprawnym komfortowych warunków do nauki spełniających ich potrzeby; o. dbanie o prawidłowe naświetlenie, natężenie hałasu, wentylacji i ogrzewania w pomieszczeniach			

	szkoły; p. funkcjonowanie higienicznych i bezpiecznych toalet, szatni, itp.; q. odpowiednie zabezpieczenie pracowni technicznych; r. prowadzenie rejestru wypadków, a później analiza ich przyczyn i okoliczności; s. konsultowanie z rodzicami chorób uczniów i lekarstw, które są przez nich zażywane na terenie szkoły; • udostępnienie przepisów, programów, planów, regulaminów oraz zbioru zasad obowiązujących w szkole w dostępnym miejscu – np. świetlica, biblioteka szkolna, czytelnia, gablotka, strona internetowa, itp.; • zwracanie uwagi na przejawy przemocy fizycznej, słownej, cyberprzemocy, czy mobbingu rówieśniczego – podejmowanie szybkich interwencji, posiadanie jasno określonego regulaminu i nieakceptowanie żadnych wyjątków;
--	--

Rozdział 9: Cyberprzemoc

Przepisy prawne

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 283 z późn. zm.);
2. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o Systemie oświaty (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 r. poz. 1943);
3. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59, 949);
4. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. 2017 poz. 356);
5. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2016 r. poz. 1137, 2138, z 2017 r. poz. 244, 768, 773, 952, 966, 1214);
6. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz.U. 2017 poz. 204);
7. Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz.U. 2017 r. 459);
8. Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń (Dz.U. 2015 r. poz. 1094);
9. Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz.U. 2016 r. poz. 922);
10. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz.U. 2016 r. poz. 1654, z 2017 r. poz. 773);
11. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1578);
12. Ustawa o z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz. U. 2017 r. poz. 1219).
13. Konwencja Rady Europy o cyberprzestępczości, sporządzona w Budapeszcie dnia 23 listopada 2001 r. (Dz.U. 2015 poz. 728);
14. Ustawa o Policji z dnia 6 kwietnia 1990 r. (Dz. U. Nr 30 poz. 179 z późn. zm.);
15. Konwencja o prawach dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz.U. 1991 nr 120 poz. 526);
16. Konwencja Rady Europy o cyberprzestępczości, Budapeszt 23.11.2001 r., CETS nr 185.

Stan prawny z dnia 1.09.2017 r.

Cele:

- uświadamianie uczniom, ich opiekunom oraz nauczycielom czym jest przemoc elektroniczna,
- ograniczenie i/lub całkowite wyeliminowanie zachowań agresywnych i przemocowych, realizowanych przy użyciu nowej technologii komunikacyjnej na terenie szkoły bądź poza nią,
- promowanie wśród uczniów zasad poprawnego zachowania się w świecie wirtualnym.

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
1. Przeprowadzenie badań ewaluacyjnych diagnozujących występowanie zjawiska cyberprzemocy wśród społeczności szkolnej.	- przeprowadzenie badań, ewaluacji,	- pedagog, wychowawcy, nauczyciele	- według potrzeb	- cała społeczność szkolna
2. Sporządzenie pogłębionej analizy sytuacji problemowej.	Szczegółowe sposoby realizacji : • przeprowadzenie badania ankietowego wśród nauczycieli, wychowawców, chętnych rodziców/ opiekunów uczniów, dyrekcji szkoły, w celu zapoznania się z aktualnym poziomem zagrożenia ,występowaniem bądź określenie natężenia występowania sytuacji problemowych związanych z przemocą elektroniczną; • sporządzenie analizy uzyskanych wyników z badania ewaluacyjnego oraz zapoznanie z nimi całej społeczności szkolnej ; • Rada Pedagogiczna przy współpracy z Radą Rodziców tworzy propozycję działań wychowawczo-profilaktycznych mających na celu podjęcie działań prewencyjnych, wspierających poprawne relacje uczniowskie oraz rozwijającą świadomość istnienia cyberprzemocy, jej rodzajów, kształtowanie umiejętności radzenie sobie w sytuacjach trudnych oraz świadomość pojawiających się konsekwencji dla sprawcy oraz ofiary takich zachowań; • przeprowadzenie ponownej ewaluacji po około roku czasu od podjęcia działań wychowawczo-profilaktycznych; • stałe monitorowanie przestrzegania regulaminu szkoły oraz analizowanie z przestrzeganiem, których reguł społeczność szkolna ma problem i co jest tego przyczyną;			
3. Wyciągnięcie wniosków oraz opracowanie działań koniecznych do prowadzenie efektywnego Programu wychowawczo-profilaktycznego.				

1. Współpraca z rodzicami / opiekunami prawnymi uczniów w celu wyeliminowania zachowań przemocowych. 2. Opracowanie i upowszechnianie materiałów o zjawisku cyberprzemocy, jego formach, prawnych konsekwencjach popełnienia czynu oraz sposobów reagowania w przypadku znalezienia się w takiej sytuacji.	- materiały edukacyjno-informacyjne, - e-lekcja, - spotkania z wychowawcami, nauczycielami, władzami szkoły, przedstawicielami policji, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, Poradni Leczenia Uzależnień, psychologiem/ pedagogiem szkolnym,	- pedagog, specjaliści, wychowawcy, nauczyciele	- cały rok	-rodzice / opiekunowie uczniów
	Szczegółowe sposoby realizacji: • uświadamianie rodziców / opiekunów o istnieniu zjawiska cyberprzemocy wśród młodych ludzi oraz o różnorodności ich form występowania – przygotowanie materiałów informacyjnych, prelekcje przeprowadzone przez zaproszonych gości ; • spotkania rodziców / opiekunów z ekspertami z lokalnej instytucji ds. przeciwdziałania uzależnieniu od Internetu oraz zjawisku zwanemu fonoholizm; • przekazanie rodzicom / opiekunom prawnym uczniów programów edukacyjnych specjalnie przygotowanych do użytku domowego np. za pośrednictwem strony internetowej http://www.sieciaki.pl/ w przypadku uczniów szkoły podstawowej; • wychowawcy i nauczyciele komunikują, że szkoła nie akceptuje żadnych form przemocy, natomiast konsekwencje w wypadku ich pojawienia reguluje regulamin szkolny – przedstawienie podczas spotkania z rodzicami/ opiekunami, reguł i zasad postępowania w sytuacji pojawienia się zjawiska; • przedstawiciel policji/ wychowawca/ dyrekcja przekazuje rodzicom/ opiekunom dzieci informacje dotyczące skutków prawnych związanych z naruszeniem prawa przez nieletnich i pełnoletnich uczniów szkoły; • zorganizowanie spotkania informacyjnego z przedstawicielami policji, którzy wyjaśnią przepisy prawne, które chronią uczniów przed zjawiskiem cyberprzemocy oraz wytłumaczą jakie działania należy podjąć, gdy taka sytuacja się pojawi;			

1. Podnoszenie kompetencji oraz stałe doszkalanie w temacie przemocy elektronicznej. 2. Nawiązanie stałej współpracy z policją, lokalnym ośrodkiem uzależnień i ich wspieranie w przypadku pojawienia się cyberprzemocy na terenie szkoły.	- szkolenia, - przygotowanie materiałów informacyjno-edukacyjnym, - spotkania z przedstawicielami policji, psychologami, instytucjami/organizacjami oferującymi wsparcie w przypadku wystąpienia cyberprzemocy,	-pedagog, lider WDN	- cały rok	- nauczyciele i wychowawcy
	Szczegółowe sposoby realizacji: • poszerzenie wiedzy nauczycieli i wychowawców z tematyki cyberprzemocy poprzez prowadzenie licznych szkoleń wewnętrznych i zewnętrznych z przedstawicielami służb mundurowych oraz organizacji/ instytucji pomocowych; • wyznaczenie osoby-koordynatora, która będzie reagowała na każdy sygnał pojawienia się przemocy elektronicznej w szkole i pomiędzy uczniami czy pracownikami szkoły poza teren szkoły; • szkolenie z zakresu nowych mediów – zapoznanie pracowników placówki szkolnej ze specyfiką forów internetowych, blogów, portali i serwisów społecznościowych oraz aplikacji, z których obecnie korzystają uczniowie; • szkolenie informatyczne pozwalające opanować wiedzę z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu oraz aplikacji i dodatków które chronią i ograniczą możliwość włamania się w miejsca zabezpieczone hasłem bądź inne prywatne przestrzenie dostępne przez Internet;			
1. Zwiększanie wiedzy uczniów na temat cyberprzemocy, prewencji oraz reagowaniu w przypadku pojawienia się zagrożenia.	- e-lekcje, - spotkanie z specjalistą ds. uzależnień, przedstawicielem policji,	- pedagog, wychowawca, przedstawiciel policji	- cały rok	- uczniowie

2. Zapoznanie uczniów i wychowanków z występującymi formami cyberprzemocy oraz skutecznym sposobom przeciwdziałania zjawisku.	Szczegółowe sposoby realizacji: • zapoznanie uczniów podczas zajęć z wychowawcą czym jest cyberprzemoc, jakie symptomy i zachowania na nią wskazują, w jaki sposób należy radzić sobie z zaistniałą sytuacją oraz jak bronić się przed jej pojawieniem i/lub za pośrednictwem e-lekcji Akademii Aktywnej Edukacji pt.: „Czy jesteś (nie)bezpieczny w sieci?” oraz e-lekcja pt.: „Cyberprzemoc - przerwij milczenie!” ; • podczas spotkania ze specjalistami ds. uzależnień oraz przedstawicielami policji należy uświadomić jakie mogą być konsekwencje prawne i psychiczne dla sprawcy przemocy;			
1. Propagowanie zasad dobrego zachowania w Internecie. 2. Rozwijanie świadomości bezpiecznego korzystania z nowych mediów przez uczniów. 3. Promowanie wśród uczniów zasad poprawnego zachowania się w świecie wirtualnym. 4. Zaangażowanie uczniów w projekty o tematyce przeciwdziałaniu cyberprzemocy oraz uzależnieniu od korzystania z nowych mediów.	- spotkania z psychologiem/ pedagogiem szkolnym, policją, - e-lekcja, - godziny wychowawcze,	- pedagog, psycholog, wychowawcy, policja	- cały rok	- uczniowie
	Szczegółowe sposoby realizacji : • zajęcia podczas godziny wychowawczej oraz na informatyce dotyczące bezpiecznego korzystania z nowych mediów ze szczególnym uwzględnieniem Internetu i telefonu komórkowego; • informowanie uczniów o konieczności ochrony swoich danych osobowych oraz ewentualnych konsekwencjach wynikających z ich niedopilnowania – pogadanka prowadzona podczas godziny wychowawczej i/lub za pośrednictwem e-lekcji Akademii Aktywnej Edukacji pt.: „Chronię swoją prywatność” ; • wychowawca zapoznaje uczniów z koniecznością ochrony danych oraz cudzej własności interpersonalnej; • podczas zajęć uczniowie opracowują model odpowiedniego zachowania w sytuacji stania się ofiarą, świadkiem lub sprawcą przemocy elektronicznej; • promocja bezpiecznych stron internetowych i oprogramowania zabezpieczającego przed niepożądanymi treściami na szkolnej stronie internetowej; • wypracowanie wśród uczniów zasady działania według zasady: widzę, reaguję, pomagam; • zajęcia – z psychologiem lub wykształconym w tym kierunku nauczycielem – na temat tolerowania odmienności poglądów, zachowania itp. oraz przeciwdziałanie zjawisku dyskryminacji;			

	• uczenie jakie działania podejmować kiedy staną się ofiarą, świadkiem bądź sprawcą przemocy elektronicznej; • promowanie zdrowego sposobu spędzania wolnego czasu w gronie rówieśników; • godzina wychowawcza poświęcona odpowiednim i konstruktywnym formą spędzania wolnego czasu w Internecie; • projekcje filmów podczas godziny wychowawczej: filmu dokumentalnego „Cyberbully” od 12 roku życia, opowiadająca historię 17-letniej dziewczyny, która dostaje od mamy w prezencie urodzinowym wymarzony komputer, zapoznanie uczniów ze spotem kampanii społecznej prowadzonej przez SaferInternet.pl. film pt.: „W którym świecie żyjesz?” oraz wspólne podjęcie się interpretacji zawartych tam treści, kreskówka pt. „Nuggets” w przejrzysty sposób obrazująca mechanizmy uzależnienia oraz ich konsekwencje dla dalszego funkcjonowania;
--	--

Rozdział 10: Środki psychoaktywne

Przepisy prawne

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 283 z późn. zm.);
2. Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526);
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2017 poz. 1591);
4. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 6 sierpnia 2015 r. w sprawie wymagań wobec szkół i placówek (Dz.U. z 2015 r. poz. 1214);
5. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1578);
6. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 18 sierpnia 2015 r. z zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz. U. z 2015 r. poz. 1249);
7. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 czerwca 2015 r. w sprawie realizacji Rządowego programu wspomagania w latach 2015-2018 organów prowadzących szkoły w zapewnieniu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki w szkołach - „Bezpieczna+” (Dz. U. z 2015 r. poz. 972);
8. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r., Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.);
9. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59, 949);
10. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. 2017 poz. 356);
11. Ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz. U. z 2010 r. nr 127, poz. 857);
12. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. 2017 r. poz. 783, 1458);
13. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości w przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2013 r. poz. 1563);
14. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz.U. 2016 r. poz. 1654, z 2017 r. poz. 773);
15. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. 2017 r. poz. 882);
16. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2015 r. poz. 1390).

17. Ustawa z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz.U. 2017 r. poz. 957);
18. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. 2017 r. poz. 697);
19. Konwencję o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzoną w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 1169).

Stan prawny na dzień 1.09.2017 r.

Cele:

- **przeciwdziałanie pojawianiu się zachowań ryzykownych związanych z używaniem środków odurzających oraz substancji psychoaktywnych ,**
- **kształtowanie odpowiednich postaw poprzez stosowanie działań wychowawczych i profilaktycznych.**

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
1. Przeprowadzenie badań ewaluacyjnych diagnozujących występowanie problemu zażywania substancji psychoaktywnych przez dzieci i młodzież szkolną. 2. Sporządzenie analizy sytuacji problemowej. 3. Wyciągnięcie wniosków oraz opracowanie działań .	- prowadzenie badań, ewaluacji, Szczegółowe sposoby realizacji: • przeprowadzenie badania ankietowego w celu zapoznania się z aktualnym poziomem podatności środowiska bądź aktualnie istniejącym zagrożeniem, ilością sytuacji problemowych wśród uczniów szkoły, sporządzenie analizy uzyskanych wyników z badania ewaluacyjnego oraz zapoznanie z nimi społeczności szkolnej; • przeprowadzenie ponownej ewaluacji po około roku czasu od podjęcia działań wychowawczo-profilaktycznych; • stałe monitorowanie przestrzegania regulaminu szkoły;	- pedagog, nauczyciele	-według potrzeb	-cała społeczność szkolna
1. Poszerzenie wiedzy rodziców / opiekunów prawnych, nauczycieli i wychowawców na temat prawidłowości rozwoju i zaburzeń zdrowia psychicznego	- spotkanie z psychologiem, pedagogiem szkolnym, pracownikami poradni, policją. - e-szkolenie, - nawiązanie współpracy z policją,	- pedagog, psycholog, przedstawiciel policji	- cały rok	- rodzice / opiekunowie uczniów, nauczyciele i wychowawcy

dzieci i młodzieży, rozpoznawania wczesnych objawów używania środków i substancji psychoaktywnych.	poradnię ds. przeciwdziałania narkomanii,			
2. Dostarczenie aktualnych informacji nauczycielom, wychowawcom i rodzicom / opiekunom prawnym na temat skutecznych sposobów prowadzenia działań wychowawczych i profilaktycznych związanych z przeciwdziałaniem używaniu środków i substancji psychoaktywnych;	Szczegółowe sposoby realizacji: • podnoszenie kompetencji nauczycieli i rodziców/ opiekunów uczniów poprzez udział w szkoleniu w zakresie rozpoznawania wczesnych objawów używania środków i substancji psychoaktywnych oraz podejmowania szkolnej interwencji profilaktycznej – szkolenie prowadzone przez wyspecjalizowanego w temacie psychologa, czy pedagoga szkolnego i/lub za pośrednictwem e-lekcji Akademii Aktywnej Edukacji pt.: „Narkotyki i dopalacze - wszystko, co należy wiedzieć”; • przedstawienie rodzicom / opiekunom uczniów źródeł informacji na temat profilaktyki antynarkotykowej dostępnych w Internecie (strony Ośrodka Rozwoju Edukacji, Krajowego Biura Do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii); • organizacja spotkania z ekspertami z poradni ds. przeciwdziałania narkomanii lub policją – spotkania uświadamiające dorosłym zjawiska uzależnienia od substancji psychoaktywnych oraz skutków ich krótkotrwałego i długotrwałego zażywania;			
1. Informowanie uczniów i wychowanków oraz ich rodziców / opiekunów prawnych o obowiązujących procedurach postępowania nauczycieli i wychowawców oraz o metodach współpracy szkół i placówek z Policją w sytuacjach zagrożenia narkomanią.	- spotkanie z rodzicami/ opiekunami uczniów, - zapoznanie zebranych z regulaminem oraz Programem Wychowawczo – Profilaktycznym , - godzina wychowawcza,	- pedagog, wychowawcy, nauczyciele	- cały rok	- rodzice / opiekunowie uczniów, uczniowie

	Szczegółowe sposoby realizacji: • informowanie o obowiązujących procedurach postępowania nauczycieli i wychowawców oraz o metodach współpracy szkół z Policją w sytuacjach zagrożenia narkomanią podczas zebrania klasowego; • udostępnienie Programu Wychowawczo – Profilaktycznego na stronie internetowej szkoły oraz poinformowanie rodziców / opiekunów prawnych o możliwości zapoznania się z takim programem; • umożliwienie rodzicom / opiekunom prawnym konsultacji z pedagogiem w sprawie możliwych konsekwencji zaistniałego zagrożenia; • przedstawienie Programu Wychowawczo – Profilaktycznego oraz procedur postępowania w razie wystąpienia problemu związanego z niebezpiecznymi substancjami na terenie szkoły podczas godziny wychowawczej; • precyzyjne wyjaśnienie konsekwencji szkolnych związanych z posiadaniem bądź używaniem substancji psychoaktywnych;			
1. Przeprowadzenie wśród nauczycieli i wychowawców szkolenia zwiększającego wiedzę dotyczącą rozpoznawania oraz przeciwdziałania zagrożeniom płynącym z używania substancji psychoaktywnych przez uczniów.	- szkolenia, e-szkolenia, - spotkania ze specjalistami, policją, psychologami, itp.,	- dyrektor, pedagog, psycholog, lider WDN	- według potrzeb	- nauczyciele i wychowawcy

	Szczegółowe sposoby realizacji: • szkolenie nauczycieli w zakresie rozpoznawania wczesnych objawów używania środków i substancji psychoaktywnych oraz podejmowania szkolnej interwencji profilaktycznej lub zapoznanie nauczycieli z e-szkoleniem Akademii Aktywnej Edukacji pt.: „Nowe obowiązki szkoły w zakresie przeciwdziałania narkomanii”; • organizacja spotkania z pracownikami policji – zapoznanie nauczycieli z konsekwencjami prawnymi i dostępnymi metodami reakcji na zidentyfikowany problem; • organizowanie spotkania z psychologiem/ pedagogiem; • zapoznanie Rady Pedagogicznej z materiałami dotyczącymi działań antynarkotykowych i anty-uzależnieniowych dostępnymi na stronie internetowej Ośrodka Rozwoju Edukacji; • zwiększenie kwalifikacji pedagoga w kwestii przeciwdziałania używaniu środków psychoaktywnych w celu zapewnienia możliwości konsultacji; • przekazanie przez pedagoga/psychologa nauczycielom informacji na temat występowania w otoczeniu czynników ryzyka zażywania lub nadużywania substancji psychoaktywnych oraz opracowanie i wprowadzenie odpowiednich działań eliminujących lub redukujących ich wpływ na społeczność szkolną;			
1. Informowanie uczniów na temat konsekwencji prawnych związanych z posiadaniem i używaniem nielegalnych środków.	- pogadanki, - spotkania ze specjalistami,	- pedagog, wychowawcy, nauczyciele przyrody/biologii	- cały rok	- uczniowie
	Szczegółowe sposoby realizacji: • przygotowanie informującego spotkania dla uczniów o zagrożeniach płynących z przyjmowania środków psychoaktywnych – spotkanie prowadzi psycholog/ pedagog wraz z wychowawcą; • przekazanie uczniom klas starszych informacji dotyczących niebezpieczeństwa związanego z przyjmowaniem środków zastępczych (dopalaczy); • informowanie uczniów na godzinach wychowawczych o konsekwencjach prawnych związanych z posiadaniem nielegalnych substancji;			

1. Rozwijanie i wzmacnianie umiejętności psychologicznych i społecznych uczniów i wychowanków. 2. Kształtowanie wśród uczniów postaw zapobiegających podatności na ryzyko kontaktu ze środkami psychoaktywnymi. 3. Kształtowanie w uczniach chęci dbania o swoje bezpieczeństwo.	- lekcje wychowawcze, - e-lekcje.	- pedagog, wychowawcy, nauczyciele	- cały rok	-uczniowie
	Szczegółowe sposoby realizacji: • lekcje wychowawcze dotyczące działania i niebezpieczeństwa, jakie niesie ze sobą używanie środków psychoaktywnych. Zapoznanie uczniów z treścią e-lekcji Akademii Aktywnej Edukacji pt.: „Mocni gracze kontra dopalacze”; • wychowawca/ psycholog prowadzi lekcję na temat asertywności i właściwego formułowania i obrony swojego zdania; • wprowadzenie do programu godzin wychowawczych lekcji przedstawiających sytuacje ryzykowne. Kształtowanie właściwych postaw wobec niebezpiecznych zachowań ze strony rówieśników; • zapoznanie uczniów z treścią e-lekcji Akademii Aktywnej Edukacji pt.: „Przestrzegam zasad, „Zawsze bezpiecznie”, „Dbam o bezpieczeństwo w czasie wakacji” lub e-lekcji pt.: „Chronię swoją prywatność”;			
1. Doskonalenie zawodowe nauczycieli, wychowawców oraz prawnych opiekunów uczniów w zakresie realizacji szkolnej interwencji profilaktycznej	- wdrożenie i opanowanie programów i procedur przez Radę Pedagogiczną, - angażowanie rodziców / opiekunów prawnych uczniów w profilaktykę antynarkotykową,	- dyrektor, pedagog	- cały rok	Nauczyciele, wychowawcy, rodzice/opiekunowie uczniów

w przypadku podejmowania przez uczniów i wychowanków zachowań ryzykownych.	Szczegółowe sposoby realizacji: • doskonalenie kompetencji nauczycieli i wychowawców w zakresie podejmowania szkolnej interwencji profilaktycznej poprzez udział w szkoleniu; • spotkania rodziców / opiekunów prawnych z psychologiem szkolnym, na których przedstawione zostają zagrożenia związane ze stosowaniem środków psychoaktywnych oraz metody walki z uzależnieniem; • wskazanie lub udostępnienie rodzicom / opiekunom prawnym literatury, zwiększającej ich kwalifikacje radzenia sobie z zaistniałym problemem;
---	---

Rozdział 11: Rodziny rozbite , przemoc w rodzinie

Przepisy prawne

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. uchwalona przez Zgromadzenie Narodowe w dniu 2 kwietnia 1997 r., przyjęta przez Naród w referendum konstytucyjnym w dniu 25 maja 1997 r., podpisana przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 16 lipca 1997 r. (Dz.U. 1997 nr 78 poz. 483);
2. Konwencja o prawach dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz.U. 1991 nr 120 poz. 526);
3. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 r. poz. 1943);
4. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59, 949);
5. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. 2017 poz. 356);
6. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz.U. z 2017r. poz. 1591);
7. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2015 r. poz. 1390);
8. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2016 r. poz. 1137, 2138, z 2017 r. poz. 244, 768, 773, 952, 966, 1214);
9. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks Postępowania Karnego (Dz.U. 2017 poz. 204);
10. Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz.U. 2015 r. poz. 1094);
11. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. 2017 r. poz. 682);
12. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz.U. 2017 r. poz. 665);
13. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 marca 2011 r. w sprawie procedury postępowania przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie (Dz.U. 2011 nr 81 poz. 448);
14. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 3 czerwca 2011 r. w sprawie nadzoru i kontroli nad realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie (Dz.U. 2011 nr 126 poz. 718);
15. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz.U. 2011 nr 209 poz. 1245);
16. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących

przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne (Dz.U. 2011 nr 50 poz. 259);

17. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 stycznia 2011 r. w sprawie Zespołu Monitorującego do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie (Dz.U. 2011 nr 28 poz. 146);
18. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE z dnia 25 października 2012 r. ustanawiająca normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz zastępująca decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW;
19. Sprostowanie do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej, zastępująca decyzję ramową Rady 2004/68/WSiSW (Dz.U. L 335 z 17.12.2011);
20. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej, zastępująca decyzję ramową Rady 2004/68/WSiSW;
21. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/36/UE z dnia 5 kwietnia 2011 r. w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu oraz ochrony ofiar, zastępująca decyzję ramową Rady 2002/629/WSiSW;
22. Europejska Konwencja o wykonywaniu praw dzieci, sporządzona w Strasburgu dnia 25 stycznia 1996 r. (Dz.U. 2000 nr 107 poz. 1128).

Stan prawny z dnia 1.09.2017 r.

Cele:

- **wspieranie uczniów w trudnych rodzinnych sytuacjach,**
- **rozbudzanie poczucia solidarności i braku obojętności na krzywdy ludzkie.**

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
1. Udzielanie uczniom wsparcia w przypadku rozvodu w rodzinie.	- wsparcie psychologiczne, - indywidualne spotkania z wychowawcą/ zaufanym nauczycielem/ zaufaną osobą dorosłą,	- pedagog, wychowawcy, nauczyciele	- cały rok	- uczniowie
Szczegółowe sposoby realizacji: • udzielanie wsparcia przez wychowawcę dziecku z problemem poprzez prowadzenie z nim rozmowy na wspomniany temat; • zapewnienie uczniowi wsparcia psychologicznego; • zachęcanie uczniów dotkniętych trudną sytuacją do większej aktywności w zajęciach fakultatywnych organizowanych przez szkołę (np. zajęcia sportowe, śpiew, zajęcia plastyczne, itp.);				
1. Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie oraz instytucji udzielających pomocy osobom doświadczającym takiego zagrożenia.	- pogadanki z przedstawicielami służb mundurowych oraz osobami przeszkolonymi do udzielania pomocy osobom zagrożonym lub dotkniętym przemocą domową, - udostępnianie materiałów szkoleniowych (ulotek, broszur, filmów) informujących o problemie, - godziny wychowawcze,	- pedagog, wychowawcy,	- cały rok	- rodzice/ opiekunowie i uczniowie

	Szczegółowe sposoby realizacji : • działania edukacyjnych służących wzmocnieniu opiekuńczo-wychowawczych kompetencji rodziców, w szczególności rodzin zagrożonych przemocą: ○ opracowanie oraz posiłkowanie się już gotowymi materiałami informacyjnymi mówiącymi o przyczynach i skutkach przemocy domowej, ○ udzielanie informacji o instytucjach udzielających pomocy członkom rodziny przeżywających sytuacje kryzysowe, ○ uświadamianie rodziców i uczniów jakie prawa im przysługują w przypadku przemocy w rodzinie; • informowanie na lekcjach wychowawczych o tym w jaki sposób uczniowie powinni się zachowywać, gdy są świadkiem bądź ofiarą przemocy domowej; • tworzenie przyjaznej atmosfery zachęcającej rodziców/opiekunów dzieci do podjęcia współpracy;
--	--

Rozdział 12: Procedury postępowania w szczególnych okolicznościach

Przepisy prawne

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. uchwalona przez Zgromadzenie Narodowe w dniu 2 kwietnia 1997 r., przyjęta przez Naród w referendum konstytucyjnym w dniu 25 maja 1997 r., podpisana przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 16 lipca 1997 r. (Dz.U. 1997 nr 78 poz. 483);
2. Konwencja o prawach dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz.U. 1991 nr 120 poz. 526);
3. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 r. poz. 1943);
4. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59, 949);
5. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. 2017 r. poz. 783, 1458);
6. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości w przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2013 r. poz. 1563);
7. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz.U. 2016 r. poz. 1654, z 2017 r. poz. 773);
8. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 czerwca 2015 r. w sprawie realizacji Rządowego programu wspomagania w latach 2015-2018 organów prowadzących szkoły w zapewnieniu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki w szkołach - „Bezpieczna+” (Dz. U. z 2015 r. poz. 972);
9. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69 ze zm.).

Stan prawny z dnia 1.09.2017 r.

Cele:

- **poprawienie stanu bezpieczeństwa na terenie szkoły,**
- **Egzekwowanie właściwych zachowań, wartości i norm społecznych.**

I. Procedura w przypadku przyjęcia do szkoły ucznia pod wpływem środków odurzających (lub ich używania na terenie szkoły):

1. Odizolowanie dziecka od rówieśników (uczeń pozostaje pod opieką nauczyciela).
2. Zabezpieczenie środka odurzającego.
3. Powiadomienie o zaistniałym fakcie dyrektora szkoły.
4. Powiadomienie Policji (odpowiedzialny – dyrektor szkoły)
5. Przeprowadzenie rozmowy wstępnej z uczniem (w miarę jego psychofizycznych możliwości) odpowiedzialni: pedagog, wychowawca lub nauczyciel interweniujący. Ustalenie rodzaju użytego środka, ilości, sposobu pozyskania, osób trzecich.
6. Wezwanie rodziców bądź prawnych opiekunów ucznia; rozmowa wychowawcy i pedagoga szkolnego z rodzicami (opiekunami) w obecności policjanta.
7. W razie niepokojących objawów zdrowotnych u ucznia – wezwanie Pogotowia Ratunkowego.
8. Sporządzenie notatki o zaistniałym incydencie; podpisanie notatki przez rodziców (opiekunów) ucznia.
9. Przekazanie dziecka rodzicom (opiekunom).
10. Ustalenie przez wychowawcę pozostałych okoliczności zdarzenia (tu m. in. rozmowa ze świadkami zdarzenia).
11. Ustalenie przez wychowawcę i dyrektora szkoły sankcji w stosunku do ucznia w oparciu o Statut szkoły.
12. Przekazanie rodzicom (opiekunom) pisemnej lub ustnej informacji na temat wyciągniętych w stosunku do ucznia konsekwencji wynikających ze Statutu szkoły; wskazanie rodzicom adresów specjalistycznych placówek udzielających pomocy.

II. Procedura w przypadku posiadania lub rozprowadzania na terenie szkoły środków odurzających:

1. Odebranie i zabezpieczenie środków odurzających
2. Odizolowanie ucznia od rówieśników; pozostawienie go pod opieką nauczyciela
3. Powiadomienie o zaistniałym zdarzeniu dyrektora szkoły.
4. Powiadomienie Policji (odpowiedzialny dyrektor szkoły).
5. Rozmowa wstępna z uczniem (jeżeli jest taka możliwość)przeprowadzona przez wychowawcę, pedagoga szkolnego lub nauczyciela interweniującego mająca na celu wyjaśnienie okoliczności zajścia (pochodzenie środka, pośrednicy itp.)
6. Wezwanie rodziców (prawnych opiekunów); rozmowa wychowawcy i pedagoga szkolnego (w obecności policjanta) z rodzicami (opiekunami) ucznia.
7. Sporządzenie w obecności rodziców notatki o zaistniałym incydencie; podpisanie notatki przez rodziców (opiekunów).

8. Przekazanie ucznia rodzicom (opiekunom).
9. Ustalenie przez wychowawcę pozostałych okoliczności zdarzenia (tu m. in. rozmowa ze świadkami).
10. Ustalenie przez wychowawcę i dyrektora szkoły sankcji w stosunku do ucznia, w oparciu o Statut szkoły.
11. Przekazanie rodzicom (opiekunom) pisemnej lub ustnej informacji na temat wyciągniętych w stosunku do ucznia konsekwencji wynikających ze Statutu szkoły; wskazanie rodzicom adresów specjalistycznych placówek udzielających pomocy.

III. Procedura w przypadku przyścia do szkoły ucznia pod wpływem alkoholu lub jego spożywania na terenie szkoły.

1. Odizolowanie ucznia od rówieśników (uczeń pozostaje pod opieką nauczyciela).
2. Powiadomienie o zaistniałym fakcie dyrektora szkoły.
3. Przeprowadzenie rozmowy wstępnej z uczniem (w miarę jego psychofizycznych możliwości) odpowiedzialni: pedagog, wychowawca lub nauczyciel interweniujący. Ustalenie miejsca, ilości wypitego alkoholu, sposobu pozyskania, osób trzecich.
4. Wezwanie rodziców bądź prawnych opiekunów ucznia; rozmowa wychowawcy i pedagoga szkolnego z rodzicami (opiekunami)
5. W razie niepokojących objawów zdrowotnych u ucznia – wezwanie Pogotowia Ratunkowego.
6. Sporządzenie notatki o zaistniałym incydencie; podpisanie notatki przez rodziców (opiekunów) dziecka.
7. Przekazanie dziecka rodzicom (opiekunom).
8. Ustalenie przez wychowawcę pozostałych okoliczności zdarzenia (tu m. in. rozmowa ze świadkami zdarzenia).
9. Ustalenie przez wychowawcę i dyrektora szkoły sankcji w stosunku do ucznia, w oparciu o Statut szkoły.
10. Przekazanie rodzicom (opiekunom) pisemnej lub ustnej informacji na temat wyciągniętych w stosunku do ucznia konsekwencji wynikających ze Statutu szkoły.
11. Wskazanie rodzicom adresów specjalistycznych placówek udzielających pomocy.

IV. Procedura w przypadku przyniesienia alkoholu do szkoły:

1. Odebranie alkoholu uczniowi; zabezpieczenie alkoholu w depozycie.
2. Odizolowanie dziecka od rówieśników (uczeń pozostaje pod opieką nauczyciela).
3. Powiadomienie o zaistniałym fakcie dyrektora szkoły.
4. Przeprowadzenie rozmowy wstępnej z uczniem (w miarę jego psychofizycznych możliwości) odpowiedzialni: pedagog, wychowawca lub nauczyciel interweniujący. Ustalenie pochodzenia alkoholu, sposobu pozyskania, osób trzecich, itp.
5. Wezwanie rodziców (prawnych opiekunów) ucznia; rozmowa wychowawcy i pedagoga szkolnego z rodzicami (opiekunami).
6. Sporządzenie notatki o zaistniałym incydencie; podpisanie notatki przez rodziców (opiekunów) ucznia.
7. Przekazanie dziecka rodzicom (opiekunom).
8. Ustalenie przez wychowawcę pozostałych okoliczności zdarzenia (tu m. in. rozmowa ze świadkami zdarzenia).

9. Ustalenie przez wychowawcę i dyrektora szkoły sankcji w stosunku do ucznia, w oparciu o Statut szkoły.
10. Przekazanie rodzicom (opiekunom) pisemnej lub ustnej informacji na temat wyciągniętych w stosunku do ucznia konsekwencji wynikających ze Statutu szkoły.

V. Procedura w przypadku przyniesienia papierosów lub ich palenia na terenie szkoły:

1. Odebranie uczniowi papierosów; zabezpieczenie papierosów w depozycie.
2. Powiadomienie o zaistniałym fakcie dyrektora szkoły.
3. Przeprowadzenie rozmowy wstępnej z uczniem, odpowiedzialni: pedagog, wychowawca lub nauczyciel interweniujący.
4. Wezwanie rodziców (opiekunów prawnych) ucznia; rozmowa wychowawcy i pedagoga szkolnego z rodzicami (opiekunami).
5. Sporządzenie notatki o zaistniałym incydencie; podpisanie notatki przez rodziców (opiekunów) ucznia.
6. Ustalenie przez wychowawcę pozostałych okoliczności zdarzenia (tu m. in. rozmowa ze świadkami zdarzenia).
7. Ustalenie przez wychowawcę i dyrektora szkoły sankcji w stosunku do ucznia, w oparciu o Statut szkoły.
8. Przekazanie rodzicom (opiekunom) pisemnej lub ustnej informacji na temat wyciągniętych w stosunku do ucznia konsekwencji wynikających ze Statutu szkoły.

V. Procedura po wypadku zaistniałym na terenie szkoły:

1. Udzielenie uczniowi pierwszej pomocy (pielęgniarka, przeszkolony nauczyciel)
2. Natychmiastowe zgłoszenie wypadku dyrektorowi szkoły.
3. Poinformowanie rodziców (prawnych opiekunów) o zaistniałym wypadku / wezwanie Pogotowia Ratunkowego w razie konieczności.
4. Zaopiekowanie się uczniem, który uległ wypadkowi do momentu przyjazdu Pogotowia Ratunkowego, rodziców (pielęgniarka szkolna, przeszkolony nauczyciel)
5. Przeprowadzenie (w miarę możliwości) rozmowy wstępnej z poszkodowanym oraz ewentualnymi świadkami zdarzenia; odpowiedzialny wychowawca lub nauczyciel interweniujący.
6. Zabezpieczenie miejsca wypadku do czasu ustalenia przyczyn i okoliczności.
7. W przypadku braku możliwości skontaktowania się z rodzicami (opiekunami ucznia) należy zapewnić uczniowi (w przypadku zagrożenia życia lub zdrowia) stałą opiekę (pedagog, nauczyciel) również podczas transportu do przychodni lekarskiej czy szpitala.
8. Sporządzić notatkę służbową z zaistniałego zdarzenia.

VII. Procedury postępowania wobec uczniów wagarujących

1. Uczeń, który w tygodniu opuszcza bez usprawiedliwienia zajęcia szkolne, ucieka z pojedynczych lekcji, bądź nie uczęszcza w ogóle podlega ścisłemu nadzorowi pedagogicznemu.

2. Każdorazową nieobecność nieusprawiedliwioną wychowawca omawia z uczniem starając się poznać przyczyny jego absencji.
3. O zaistniałym fakcie wagarów wychowawca telefonicznie, bądź pocztą powiadamia rodzica i zaprasza do szkoły na rozmowę.
4. Wspólnie z uczniem i jego rodzicami wychowawca ustala przyczyny nieobecności i możliwości postępowania w celu mobilizacji ucznia do regularnego uczęszczania na zajęcia szkolne.
5. W sytuacji braku efektów działań bądź niemożności skontaktowania się z rodzicami ucznia, czy ich niechęci do podjęcia współpracy wychowawca podejmuje współpracę z pedagogiem szkolnym.
6. Pedagog po wyczerpaniu wszelkich środków, przy braku efektów podjętych działań i trwającej nieobecności ucznia kieruje prośbę o wgląd w sytuację rodzinną i interwencję do Wydziału Rodzinnego i Nieletnich Sądu Rejonowego.
7. Informacja o nierealizowaniu obowiązku szkolnego i podjętych przez szkołę krokach przekazana zostaje do Wydziału Prewencji Komendy Miejskiej Policji.

VIII. Procedura postępowania w przypadku agresywnego zachowania ucznia

1. Przerwać zachowanie agresywne
 2. Poinformować o zdarzeniu wychowawcę
 3. Przeprowadzić przez wychowawcę/wychowawców rozmowy z uczniem/uczniami w obecności nauczyciela- świadka zdarzenia (zidentyfikować ofiary, agresora, świadków, ocena zdarzenia i wyciągnięcie wniosków)
 4. Sporządzić notatkę (opis zdarzenia, osoby uczestniczące, sprawca, poszkodowany)
 5. Poinformować rodziców o zdarzeniu, przekazać rodzicom informacje na temat wynikających ze statutu konsekwencji w stosunku do sprawcy przemocy
 6. Powtarzające się sytuacje zgłosić do pedagoga szkolnego celem podjęcia dodatkowej pomocy interwencyjnej, pomocy specjalistycznej.
 7. Natychmiastowo powiadomić dyrektora i pedagoga o przypadkach drastycznego pobicia oraz o szczególnie niebezpiecznych zachowaniach (zagrażających zdrowiu lub życiu)
- Osoba podejmująca interwencję powinna reagować stanowczo, mówić prosto i jasno, traktować sprawcę jak osobę, która może sama wziąć odpowiedzialność za swoje czyny, jeśli jest to konieczne użyć siły, ale tylko tyle, by rozdzielić bijących się uczniów, szanować ucznia, czyli mówić o zachowaniu, a nie o osobie.